Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕЙ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕЙ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 17 август, 1978 шу. ● № 98 (5918). ● Мах 2 кеп.

ХIара шера юххьанцарча парторганизацешка хулаш йолча отчетно-хоржамий собранеша коммунистий вахаре ший къаьстта лераш ют. Из лоархIаме кампани республикe хIанз хийцца дIайодаш я. Июль бетта отчеташи хоржамаши чакхдаьннад партийни группашка, укх карарча бетта уж хургда цеховн организацешка, тIаккха цхьоалагIча сентябре денз 15 октябрга кхаччалца йолча юкъа юххьанцарча партийни организацешка.

Отчетно-хоржамий собрани боккха пайда а луш чакхъяргья, нагахь санна из еча хана хIанзара политически хьалаша дIадеххараш шоай коллектива хоадамболча декхаращца коммунисташ дувзаш хуле. ХIаьта чакхдаьнна шу дIаьхий хиннад дуккхача лоархIамеча событешца. СССР Конституцега хьежжа вай мехка тIанийцар союзнии автономнии республикай Керттера Законаш. Организаторски массово-политически болх вIаштIехьбоахараштa дукха

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА— ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

пайдане хьехамаш корадоагIа «ЗIамига лаьтта», «Юхадиййндалар» яхача Леонид Ильич Брежнева книжкаш тIара. ХIаьта ше СибарегIени ГаьнарчаМалхбоалени районашка ваха волаш цо тийнна указанеши рекомендацеши дIахо йодача хана шоай динза дargдоаца декхараш санна тIелийцар советски наха. Коммуниcташа, берригача къахьегамхоша чIоагIа деган раьза хинна къоабалйир КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеши КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева «СССР юрта боахам дIахо дегIабоалабарах» аьнна цига яь доклади.

Цу дерригне коммунистий хьинар айдара малагIа влияни яьй хьагойта деза собране къамаьлаш дечар.

Республика предприятей, боахамий, учреждений дукха дукхагIа йолча партгруппашка байнача бетта чакхъяьннен хIанз цехови организацешка еш йолен отчетно-хоржамий собранеш корта болаш хиннай. Иштта, «Агагинский» совхоза шурий комплексе Берсанов Адама кулгалдеча партийни группе хиннача собране шерра пайда ийцар критикахи самокритикахи. ТIаккха цо йиш хилийтар комплекса балха тIа дола керттера кхоачамбоацараш хьагучадаха а уж дIадахара хьдда дола гIулакхаш белгалдаха а. Партгрупперча коммунистий хьинарца наха болх баран бахаран эшаш дола хьалаш хьадаьд укхаза, цар хIара къахьегамхо СССР Конституце шу дизарга кхаь шера план кхоачашъяра лоаттасча яхьа юкъе хьинаре дакъа лоацаш хиларо ше тIанийца социалистически декхараш толамца кхоачашдеш хьайоагIа коллектив.

Цунца цхьана дицдалийта дагIац отчетно-хоржамий собранеш еча хана хIанз а тIехьа нийслуш дола кхоачамбоацараш. Соахка Малгобекски района дукхагIйолча партийни организацешка дика чакхъяьлар отчетно-хоржамий собранеш. Цхьабакъда, Г. Ахриева цIерагIча, «Советский» яхача совхозашка, горбыткомбинате, маькх еча, кирпишкаш еча заводашка уж лерттIа кийчъяьяцар, докладаши къамаьлаши даьчар шоай балха кIоарга анализи кхоачамбоацараш хилийтарах бехке бараштa йоагIаш йола критикек янзар. Коммунисташ кIезига тIаболаш чакхъяьлар собранеш халкъа суден прокуратурей, тампонажни участке, № 2 йолча горбольнице. Цу тайпара кхоачамбоацараш хиннад республика ерригача районий цхьаццайолча партийни организацешка.

Долче, уж ледарлонаш укх шера ца хилийтара динза мел дargдоацар де деза цу гIулакха хIара коллективерча коммунисташа малагIа кийчо яьй хьалхxе ха декхарийла йолча парте горкомашеи райкомашеи.

Отчетно-хоржамий собранешка керттера уйла коллектива вахарца ювзаеннача эгтара йоккхагIа йолча проблемашта тIерзаc, уж хоадамболаш къоастаc, гIулакх тоадара коммунисташа де дезараш белгалдаха доагIа. Из де вIаштIехьдаргдац нагахьа санна собранешка шийна хетар хIаране гуччахьа дIаала йиш хургйола хьалаш хьа ца дой, доклад чулоацам болаш, бакъдари харцдари ниса къоастадаь белгалдоаккхаш ца хуле. ХIаьта цу дерригне мах бе боагIа коллективо шийна хьалхашка латта керттера балха декхар кхоачашделга мишта Iалашду хьагойтарца, цу гIулакха тIаерзаь социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача парторганизаце а хIара коммунисто а лоаца дакъа хьахьокхарца.

Хоадамболаш анализ е йоагIа ше тIанийяь решенеш чакхъяхара, парте чура демократии дисциплинен телха ца яйтара парторганизаце шера баьча балха.

Бакъахьа хIама да доклад, собране тIаэцаргбола соцам кийчбара лаьрххIа комиссеш вIашагIъехке шоай отчетно-хоржамий собранега кийчлучар дер.

Укх шера юххьанцарча партийни организацешка парткомийи партбюройи керда состав хьаяь ца Iеш районийи городскойи конференцешка бахийта делегаташ а белгалбоахаргба. Уж хоржамаш хIара коммунист цу гIулакхацара ший бехктокхам бизза бовзаш чакхдоахилга Iалашде деза массанахьа.

ХIанз иттлагIча пятилетка шоллагIча ах юкъах деннад вай. Цунца дувзаденна хIара коллективера коммунисташ кIоаргга тахка дезаш ба шоай предприяте, боахамо мишта кхоачашъю укх шерара а пятилетка хьалхарча кхаь шера а планаши социалистически декхараши. ЦIенхаштта бехк баккха боагIа шоашта тIадиллача боахамен политически декхарех лоархIабеш боацача коммунистех-кулгалхоех, шоай ден нормаш кхоачаш ца еши общественни балха юстара гIерташи болча КПСС членех.

Шеко яц, республика коммунисташа организационно а политически а кхы а дикагIа вIаштIехьбаьнна отчеташи хоржамаши чакхдахарца КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеча кхы бIубеннагIа дIахьалхашкахьа гIоргхилар.

ДОАКЪАР IАЛАШДАРА СУХАЛБЕ!

ШИ ДИ ДИСАД ДЕКАДА ЧАКХДАЛА

Доакъар Iалашдара кхайкадаьча декаде хьинаре дакъа лоацаш, шоай ерригa торонаш оарцагIъяьха къахьегаш ба укх деношка Надтеречни района «Надтеречный» совхоза доакъар кийчдеш боахка нах. Грозненски района «Первое мая» яхача колхоза коллективо даьча кхайкарала жоп луш, цхьан шеран ах шеран хьайбаш кхабара кхоачам хиллал доакъар Iалашдергда аьнна шоаш тIанийца социалистически декхар толамца кхоачашдеш хьабоагIа уж. Иштта, йол Iалашъяра план 130 процент, сенаж кийчъяра — 142 процент кхоачашъяьй. ХIанз кхозлагIа люцерна хьокхаш ба цу совхоза къахьегамхой. Из чуийца баьлча доакъар Iалашдара тIанийца социалистически декхар тIехкхоачашде торо хургья цар.

Буц хьокхаш боахкача механизаторашта юкъе къаьстта дика болх бу Бетиев Руслана, Кациев Iимрана. Норма 22 гектар йолаш, хIара дийнахьа, юкъера лаьрхIача 30 — 35 гектара тIара буц чуэца кхоабу уж.

СУРТА ТIА: доакъара хьекха буц гулъеш ба совхоза механизатораш.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ШОРТТА ХУРГДА ДОАКЪАР

Республике доакъар Iалашдара кхайкхадаьча декада юкъе а баха тIатеIIа доакъар Iалашдеш ба хIанз Урус-Мартановски района «Горец» совхоза къахьегамхой. Хьалхашка латтача декхарех дика лоархIаеш хьайоагIа Бешаев Абуезид керте латта бригада. ХIанзле цар Iалашъяьй 120 тонн йол, аргIаш даь даоттадаьд 500 тонн ча, кийчъяьй 200 тонн сенаж.

Уж толамаш даха къаьстта доккха новкъостал ду механизаторащa: Тимаев Мовлде, Сааев Хьасана, Идрисов Шамила, Якубов Мовлде хьинаре беча балхо. Ден нормаш 140 — 150 процент кхоачашъю царех хIаране.

— Хьайбаш меца дусаргхиларах кхера дезаш дац тхо укх шера. Шортта да доакъар. Масала, духхьал силос план 8 эзар тонн йолаш, 10 эзар тонн кийчъяьй оаха. Иштта планал совгIа Iалашдаь хургда кхы тайпа доакъараш а, — йоах совхоза директора Мусиев Абубакара.

Ц. МУХТАРОВ.

ДЕКАДА ПХЕ ДИЙНАХЬА...

Хьайбаш Iан замалахьа кхабара шортта доакъар Iалашде безам болаш тIатеIIа къахьегаш ба укх деношка республика юрта боахама болхлой. ХIаьта цхьайолча районашка дика хьокхамаш а гойт. Масала, йол Iалашъяра яьржача яхье хьалха Наурски, Грозненски, Гудермесски, Шелковской районаш я. Наурцаша 86 процент кхоачашъяьй йол кийчъяра шера план, хIаьта грозненцаша — 81, гудермесцаша — 73, шелковчанаша — 70 процент. Цунца цхьана, хала хете а, белгалдаккха доагIа Малгобекски, Сунженски, Ачхой-Мартановски районий боахамаша Iалашъяь йол шера планагIа кийчъе езачох ах а йоацилга.

ДукхагIйолча районашка чуийца даьккхад гурахьа дIадув ялат. Цунца цхьана ча Iалашдара план хIанз а 39 процент мара кхоачашъяьяц.

Республике эгтара хьалха лоархIабир ча кийчдара планаца Урус-Мартановски района къахьегамхой. Дина лоархIабу ча Iалашдарца план 89 процент кхоачашъяь Гудермесски, 80 процент кхоачашъяь Наурски районий колхозийи совхозийи болхлой а. ХIаьта ча Iалашдара планаш кхоачашъе тIехьабус Ведено, Надтеречни, Назрановски, Советски, Сунженски, Шалински районаш.

Толамца чакхбоаккх баьций витаминни хьоар даккхара болх Шелковской, Наурски, Гудермесски районашка. Масала, шелковчанаша 80 процент кхоачашъяьй хIанзле баьций витаминни хьоар даккхара шера план, хIаьта наурцаша — 83, гудермесцаша — 56 процент. Кхоачамболлаш дика вIаштIехьбаьккхабац баьций витаминни хьоар даккхара болх Грозненски, Сунженски, Шалински районашка.

14 август тIакхоачаш республике кийчъяьй 100 эзар тонн силос. Из тайпа доакъар хIанзчоа эгтара дукхагIа кийчдаьд Грозненски, Сунженски, Наурски районашка.

Доакъар Iалашдара балха темпаш кхы а лакхъе йиш хулийтаргйола дукха торонаш я хIанз а. Царех ма-хулла дикагIа пайда эца беза республика юрта боахама къахьегамхоша.

ХЬАЙБАШ ДИЗА ХУРГДОЛАШ...

200 гаргга бежан да Назрановски района совхоз-техникуме Iангара даха дезаш ХIанз царна тоъам болаш доакъар Iалашдарах тийша хургда укх шера а, хIаьта иттлагIча пятилетка дилагIча шера а планаши социалистически декхараши кхоачашделга. Из дика кхетаду совхоза кулгалхоша а болхлоша а.

ПланагIа укх шера 350 тонн сенаж, 250 тонн йол, 3000 тонн силос Iалашъе езаш ба совхоз-техникума хьайбаш леладераш.

Доакъар кийчдара лаьрхIа бригада вIашагIъеллай укхаза. Цун доалахьа я ши косилка, 2 механически йолхьинг, холаш ду, аргIаш дотта кхо агрегат, йол дIакхахьара лаьрххIа кийчъяь лафеташ тIехьатесса кхо «Беларусь».

— ДIадахача шера 400 тонн совгIа йол яр оаха кийчъяьр, — яхаш дувц совхоз-техникума директора Цокиев Мухтара. — БоарамагIа йокъа ца йолийташ гул а яь аргIаш дир цунах. Цудухьа из йол тха телхар. Укх шера из тайпа кхоачамбоацар кхы нийслургдоацаш аргIа юкъе дахчагIа каркас а еш теплогенераторца дIайха фу чудетташ йокъаю оаха укх шера йол. Доакъар Iалашдара месячник долча хана цу тайпара 100 тонн йол кийчйир оаха. ХIаьта ерригa Iалашъяь йол планал совгIа 215 тонн йолаш кийчъяьй, технологи дика кхоачаш а еш. Цул совгIа доахан латтача хьа а дена дIаоттадаьд 290 тонн ча.

Укх деношка 50 гектара тIара цкъа дIайийча дукхача шерашка тIаювла буц — люцерна чуийца яьлар бригада. Цигара хьекхача люцернах 300 тонн сенаж еллар. Ерригa люцерна ялх балха дийнахьа чуийца яьхар бригадо. Балха нормашка диллача цхьайтта дийнахьа бе безаш бар из болх. Цо хьахьокх бригада болхлой къахьегама овсарле мел лакха я.

Кхы а цхьа хIама да цу гIулакха юкъедоагIаш. Дика кхетаду бригада къахьегамхоша кха сихагIа мукъа мел доаккха шоллагIа а тIаккха кхоалагIа а хьувкъам чуба беза ха гаргагIортаргйолга, цунца цхьана хьувкъам ше а дукхагIа хургболга. Цудухьа ха ца къовсаш, низ кхо ца беш болх а бир.

Люцерна хьокхаш, йол, сенаж кийчъеш къаьстта хьинаре къахьийгар баьцах тохкораш еш хиннача Часыгов Пашас, аьла аргIаш дотташ хиннача Гайсанов Мухарбика, кхай тIа хьекха буц вIашкаозаш хиннача Костоев Башира. люцерна хьокхаш къахьийгача Даурбеков Аслангире, Чариев Мухьмада, Евлоев Мухьмада, хьекха буц дIакхихьача Гомаев Тархана, Падиев Османа, Евлоев Ювсапа, Даурбеков Йоакъапа.

ХIа аьнна кха мукъадоаккхаше а минеральни удобренеща подкормка а яь хий техар люцернапа.

— Люцерна шоллагIа хьувкъам хьалхарчул бокккагIа хургба аьнна хет тхона, — йоах Цокиев Мухтара.

Дика вIаштIехьбаьккхаб укхаза наьха балхацара моральни материальни безам совбакхара болх. Иштта, доакъар Iалашдераштa юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхачоа лу карара кара тела цIе вымпел, ахчан преми. Хьалхара моттиг яьккхачоа хетаяь арахец «Молни». Йол хьокхача хана Костоев Башира дика болх барах диазза ахчан преми елар. цун трактора гIа яр цIе вымпел а. Иштта ахчан премеш тел доакъар Iалашдеча кхы тайпа балхаш деш болчарна юкъе яьржача яхье хьалхабараштa а.

А. САГОВ,

Советий мехка гIолла

✦ ТАШКЕНТ. Фармацевтически промышленноста заказаш ханал хьалха кхоачашдаьд Узбекистана лесхозаша. Заготовителий отряднаша лоаман чIожашкеи хьун аренашкеи гулъяьй 250 тонн дарбан баьцаш — шера заданел дикка дукхагIа. Зверобоя, эфедра, душица, кхыча дарбан баьций боккха хьувкъам беннаб «хьун аптекаша». ХIанз заготовителаш кийчлуш ба шиповники барбарисe кийчъе.

✦ УРАЛЬСК. Хин транспорта тIара машиннаькъа транспорта тIа ялат дIакхухьа сиха лела «Судновагон» яха конвейер тахан болх бе йолаеннай Уральски хин порте. Цунна юкъейихьай подъемни кран йола хи тIа лела ялата склад, транспортни линеш, низ бола уралатта ялата подъемникаш, хIаьта иштта машиннаькъаш тIара бIаь тонн чухоша бункер. Цу тайпарча комплекса гIонца вагона чу ялат доттара ерригa а 20 — 25 минут мара ашац — нормативел кхозза гаргга кIезигагIа. Из бахьан долаш дикка кIезигъеннай флоти машиннаькъа составаши сеца латта ха.

✦ ВОЛГОДОНСК. (Ростовски область). Волгодонск — Москва маршрутагIа хьалхара рейс яьй цу трассе ЯК-40 метта лелача ТУ-134. ХIанз никъ бара ха цхьа сахьат гаргга кIезигагIа я. «Атоммаш» хьалъечар города — Волгодонска аэропорт хIанз реконструкци яь я: болх бе йолаеннай керда аэровокзал, самолеташ хьалгIетта чIоагIа никъ.

✦ АНКАВАН (Армянски ССР). Укхаза болх бе йолаеннай Конакерски кIала завода спортивни база. Яхьашка хьалхара дакъа лоацаш хилар завода пионерски лагере хозача курортни моттиге салоIаш дола металлургий бераш. БоагIачул совгIа баьккхача пайда средствaех комплекс хьалъяьча коллективо ханал хьалха кхоачашъяьй укх пятилетка ший социальни программацара аргIан пункт. Из программа чакхъяккхаро социальни прогресса даь ца Iеш дикка гIо ду техническичоа а. Пятилетка йолаелча денз предприятера къахьегама овсарле планал 3,4, хIаьта продукце дукхал 4,1 процент айеннай, болхлой тIа а па кхеташ.

✦ РУСТАВИ. (Грузински ССР). «Северянка» — иштта цIи тиллай металлургически заводе арахеца доладаьча лаьрххIача болата тайпах. Цох яь турбаш ГаьнарчаСибарегIен хьалашка лелаеш я. Укхазара Якуте, Камчатка, Магадански области геологашта дIаяхьийтай цу тайпарча болатах яьча турбай хьалхара парти.

✦ КАРАГАНДА. Тахан салоIараш тIанийцаб «Главцентрстроя» кердача санаторе-профилакторе. Цун комплексаца я дарбани процедурнии кабинеташ, бIарг хьеста коттеджаш. ХIара шера укхаза хила йиш я ши эзар гаргга гIишлонхой. Пятилетка чакхъялалехьа Центральни Казахстана чIожашка хьалъергья кхы а бархI здравницеи наха салоIа базаши.

✦ ОДЕССА. Лавандин чакхъяха йолаеннай «Софиевский» яха эфиро-даьтта совхоз-завод. Из керда культура хьалкхеяра ларда тIа укхаза мехка эгтара хьалха промышленнии хьисапе хьае йолаяьй из маьхе йола бедал. Лавандина цIи хезача лавандас лучул 8 — 10-за дукхагIа лу ароматически даьтта. Совхоза из дIадохьийтаргда Ленинграда, Рига, Николаева, мехка кхыча городий парфюмерии фабрикашка.

✦ КАРШИ. Талимарджански водохранилища плотинана ханал цхьа бутти ах бутти хьалха миллионни кубометр жагIа биллаб гидромонитора-землесоса В. Сердюкова экипажо. Шу чакхдалалехьа коллективо лаьрхIад кхы а миллион кубометр билла. Узбекистана къулбехьа йоккхагIйола водохранилища хьалъеча болх беш хургья уж тайпа кхы а ши агрегат. Пятилетка чакхъялалехьа кхы а 16 миллион кубометр жагIа билла безаргба цар.

✦ ВИЛЬНЮС. Литовски ССР приборашъераштa юкъе эгтара хьалха пятилетка заданеш кхоачашъяьй электроизмерительни техника Вильнюсски завода фрезеровщика А. Баранова, слесара В. Египцева. ХьалхалаттарашкаРа хьокхам ийбу 1979 шера чотах болх беча республикерча цу отрасла 1600 болхлочо.

(ТАСС).

«Салют»—«Союз-29»—«Прогресс-3»

ЭКСПЕРИМЕНТИЙ СЕРИ

Наькъа управлении ю центр. 14 август. (ТАСС). Космонавташ Коваленок Владимири Иванченков Александри «Салют-6» — «Союз-29» — «Прогресс-3» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа дIахо хьош да планагIа лаьрхIа тохкамаши эксперименташи.

ДIадахача деношка кхоачашъяьй космически материаловедене дукха технологически эксперименташ, царна юкъе «Кристалл» установка тIа «Сирена» яха советско-польски яр. Эксперименташ яьй невесомоста хьалашка полупроводникови материалаш: кадме селенида кристаллаш, галле арсенид, инде антимонид, хIаьта иштта чIоагIача растворий кристаллаш хьаяра духьа.

Тахан комплекса экипаж «Сплав», «Кристалл» яхача установкаш тIа дIахо хьош я технологически эксперименташ.

Дийнахьа космонавташа Iилма аппаратура кийчъю де дезача тохкамашта. «Прогресс-3» яхача транспортни кема тIара мовхьаш Iодовхаш балхаш ду, «Салют-6» яхача станце пайда ийца яьнна оборудовани дIайоах.

НIаьхчача хана космосе никъ беча хьалашка баьцовгIаш дегIаахар Iомадеш биологически эксперименташ дIахо хьош я комплекса тIа.

Телеметрически хоамахи экипажа докладахи «Салют-6» — «Союз-29» — «Прогресс-3» яхача комплекса бортовой системаш лерттIа болх беш я. Шаккхе а космонавт дика хьал долаш ва.

КОАРТОЛАШ— ПЛАНАЛ СОВГIА

КПСС ЦК июльски Пленуме СССР юрта боахам дIахо дегIабоалабара хьакъехьа Л. И. Брежнева яь доклад, цу Пленума соцамаш, Л. И. Брежнева Ростовски области «Гигант» яхача совхоза къахьегамхошка яздаь Письмо дийшачул тIехьагIа кхы а доккхагIа социалистически декхараш тIаийцар тха совхоза коартолаш кхеераша, аз айса дош делар хIара гектара тIара, юкъера лаьрхIача, 130 центнер чуя.

«Экажевский» совхоза кхашка аз коартолаш кхееш болх бу хIанз дийтталагIа шу да. Соахка 35 гектарех хIаранена тIара 120 центнер коартолаш чуера са звенос, план 105 йолаш.

Укх шера из культура 75 гектара тIа кхейир азн са новкъосташен. Хьувкъам махулла дикагIа хургболаш доагIа Iунал дир. Ший ханнахьа аьха, органически удобренешца хьаьндаь кийчдаьча лаьтта дикагIйолча агротехнически ханашка—март бетта дIайийра оаха коартолаш. Уж дIаювш хIара гектара тIа пхиппа центнер кхоачийташ минеральни удобренеш тайсар. Цул тIехьагIа зIирг тохалехьеи из техачул тIехьагIен шозза культиваци йир, гувнаш а деш. Коартолашта къаьстта доккха зе деш йолча «Колорадский» яхача чоапилга духьала кхозза дохьаж техар.

Дика кийчо йир са звенос хьувкъам чуэцара а. Ший ханнахьа тоаяь яьхар коартолаш хьаоахкаш йола агрегаташ. Цу гIулакхо йиш хилийтар коартолаш чуэцара болх кхы хьовзам боацаш дика вIаштIехьбаьккха дIаболабе.

ХIанзле, дукха хIама ца эшаш, 40 гектара тIара коартолаш чуерзае карагIдаьннад тхона. ХIара гектара тIара, оаха лийрххIача тайпара, юкъера лаьрхIача 130 центнер йоал, план 110 йолаш. Цкъа хьааьхка даьначул тIехьагIа кхы а цкъа охкаргья оаха коартолаш. Цу хана хIара гектара тIара кхы а пхе центнерал кIезигагIа йоацаш коартолаш чуэца вIаштIехьдаргхиларах шеко яц тха.

Экаж-Къонгий юртара гаьна дац тха кха. Цу тIара хьувкъам сихагIа чуийца баккхара доккха новкъостал ду тхона йоккха опыт йолча коартолаш лелаераша Шанхаев Яхьъяс, Татриев Махьмада, Евлоев Ахьмада. Дика къахьег хьувкъам чуэцача халкъа депутатий Наьсарерча горсовета депутата, йоккхагIйолча болхлочо Гагиева Любас кулгалдеча группо а. 25 саг ва цунна юкъевоагIаш. Норма 15 йолаш, хIара дийнахьа 25 тоннал кIезигагIа йоацаш коартолаш чуяхь цар. Къаьстта хьинаре къахьег цу группана юкъебоагIача Балаева Фатимас, Гуцриева Лидас, Гагиева Забрата.

Кулга цIена боацача нахах хьувкъам лорабара лаьрхIа депутатски, комсомольски, халкъа тIахьожама комитетеи посташ вIашагIъехкай. Царна ца ховш цхьаь-цаI килограмм коартол араяккхац кхай тIара.

Шерагара шерага тIакхеташ ба коартолий хьувкъам. Масала, 1976 шера 105 центнер чуена хиннаяле, соахка 120 центнер чуийцар хIара гектара тIара, хIаьта укх шера, лакхе белгалдаьккхача тайпара, 130-нел совгIа йоал. Хьувкъам алсамбаккха вIаштIехьдоалийт агротехника бокъонаш тIехьарча хана дикагIа лораеш хиларо.

Массехк шу да Социалистически Къахьегама Турпала Албогачиев АртагIа кулгалдеча звенона тха коллективо яхь лелаю. Каст-каста дагадувл тхо коартолаш кхеяра балха опыт ювцаш. Цу гIулакхо а вIаштIехьдоалийт дикагIа хьокхамаш гойта.

Каст-каста хул тха боахаме Къилбаседа-ХIирий республика Пригородни района «Чермен» яхача колхоза дикагIвола коартолаш лелаер Алагов Темирби а. Цо а доккха новкъостал ду тхона коартолаш дикагIа хьувкъае.

Берригa хьувкъам 15—20 дийнахьа чуба лаьрхIад оаха. Дагалаьцар кхоачашде карагI а даргда тха.

Ю. АУШЕВ,
Назрановски района «Экажевский» совхоза коартолаш лелаеча звено звеньевой.

ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗА ПЛЕНУМ

Самардийнахьа, Грозне, радио ЦIагIа хилар Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене пленум. Цига дийцар «КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума итогехи Пленума соцамгеи цига КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева «СССР юрта боахам дIахо дегIабоалабарах» яьча докладагеи хьежжа республика журналистий организаце декхарех» НГIАССР журналистий Союза правлене председатела заместитела, «Ленинан некъ» газета редактора Б. Габисова яь доклад.

Доклад ювцаш пренеех къамаьлаш дир М. Гольдмана — «Грозненский рабочий» газета юрта боахама отдела заведующе, С. Дукузова — «Ленинан некъ» газета юрта боахама отдела заведующе, А. Горнова — «Комсомольское племя» газета редактора, Я. Хасбулатова — телевидене Грозненски студе керттерча редактора, А. Дадашева — «Ленинская правда» яхача урус-мартановски районни газета редактора, Н. Заздравне — «Красное знамя» яхача гудермесски районни газета редактора, Т. Тебоева — «Сердало» газета редактора, Д. Безугле — «Грозненский рабочий» газета редактора.

Пленум чакхйоалаш «Грозненский рабочий» газета редакценен редакце болхлой группанен дIаделар 1977 шера социалистически яхь дикагIа дIахьокхарахи газетни кампанеш толаме чакхъяхарахи СССР журналистий Союзо хьожаяь дипломаш.

ПОЛИТИЧЕСКИ ЭКОНОМИЧЕСКИ ДЕШАРА СИСТЕМЕ

ХЬИНАР ДОЛА БIУХОЙ ХЬАЛКХЕБУ

Шоай беррига организаторскии кхетам бalарен болх керттера социально-экономически гIулакхаш кхоачашдара тIaберзабаьб Старопромысловски района юххьанцарча партийни организацешеи парте районни комитетои. Цу доккхача а бехктохкамеча а гIулакха лоархIамерчарех цаI да къахьегамхой культура, идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетама боарам лакхбалар. Коммунисташ, комсомольцаш, берригa къахьегамхой Iилман мировоззрени йолаш, вахаре дизза дакъа лоацаргдолаш, нравственни боккха кхетам болаш хьалкхебара дешашта къаьстта уйла тIайохийт партийни организацеша.

ДIадахача дешара шера, дешара ерригача формашкара бараш дIалаьрхIача, 12 эзар саг дешаш вар районе, цу даькъе 5465 политически дешара системе а волаш. 130 совгIча школе 3000 саго Iомайир КПСС XXV съезда материалаш, хIаьта берригаш лаьрхIача 6600 саг дешаш хилар экономически курсий 272 школе. Иштта цхьа эзар гаргга саг дешаш вар СССР керда Конституци Iомаяра керда хьайнйлача курсашка. Лакха идейно-теоретически боарам болаш а ладувгIараша дика дакъа лоацаш а чанхъяьлар дукхагIйолча школашкара занятеш.

Планах доаггIача тайпара партийни экономически дешара гIулакхаш чакхдоахаши хьаIайнача опыта анализ еши йоашхаши я «Электроприбор» завода, «СевКавНИПИнефть», «Октябрьнефть» НГДУ, Старогрозненски бурув тохара балхий управлене партийни организацеш. Социальни проблемаш кIоаргга йовза, шоай профессиональни денали навыкаши дегIайоалае дикагIйола интеллектуальни, нравственни, политически оамалаш Iомае гIерт ладувгIараш. Царех дукхагIбараша къахьегамхошта довзийт парте дош, политинформатораш, агитатораш, лектораш ба.

Бухсоццаш аьлча, доккхагIча даькъе юххьанцарча партийни организацеша, парте районни комитета хоадамболлаш кулгалдарах, цар цахаддаш дешара процесса сча йоакхонах, дикагIйола опыт яшха а дIайоаржае а харах, иштта долаш дола кхоачамбоацараш гучадаха а уж дIадаха а харах тийша да коммунисташтен парте боццараштен юкъера политически дешар лерттIа вIаштIехьдаккхара балхах хьахулаш дар.

Политически дешар вIаштIехьдаккхара, цун чулоацама дешай цахаддаш йоакхо ю парте районни комитето. Духхьал укх тIеххьарча хана КПСС районни комитета бюрос дийцад дешаш: «Партийни, комсомольски, экономически дешара сетерча занятей теоретически методически боарам лакхбарах Старопромысловски бурув тохара балхий управлене паркомо пропагандистски кадраща беча балхах», «Марксизма-ленинизма университете деша лаьрхIараш чIоагIбарах», «1977 — 78 шерашкарча дешара итогех», кхыдараш.

Укх шера февраль бетта районни комитета пленумс дийцар «Марксистско-ленински дешари къахьегамхой экономически образовании КПСС XXV съезда решенешка хьежжа дIахо тоаярах долча района партийни организаце декхарех» яха дош.

Района юххьанцарча партийни организацей гIулакхашта лаьрхIа анализ яр бахьан долаш моттигашкарча политически образованена уйла тIайохийтилга тоаде, политически дешарах боала пайда лакхбе, занятей чулоацам дикка айбе вIаштIехьдаьлар тха.

ЛадувгIараш кIезига хьаухаши шоай методически говзал лакхъяра бола болх пропагандиста эсала лелабеши факташ транспортни управлене теоретически семинара балха тIа хилар белгалдаьккхар цкъа яь хиннача парте райкома бюрос. ХIаьта цу гIулакха хоадам болла хIамаш а дир цар партийни организаце. Масала, Старогрозненски УТТ теоретически семинара пропагандисталла чIоагIийр цу предприяте кулгалхо С. М. Манукьян. ЧIоаггIа тоаделар гIулакх. ДикагIа хьааха болабелар ладувгIараш. Укхаза программни материалашца цхьана дувц тIеххьара политически кердадараш, шоай производства гIулакхаш, кхыдараш.

КПСС райкомои партийни организацешеи чIоаггIа уйла тIайохийташ да пропагандисташ хьахаржара, царца кхетама болх бара дешаш. 80 процент совгIа бола пропагандисташ халкъа боахама специалисташи дукхагIбараш лакхера дешар дийшан ба. Пропагандистий новкъосталца оттадаьд ялх эзар совгIа социалистически декхар. 570 экономе лицевой счет, 500 совгIа производства эффективности арахецача продукце дикали лакхъяра резервай лицевой счет.

Районе дикагIбола пропагандисташ лоархIаш болча А .Р. Равилова, И. Н. Сафонова, Б. А. Ахъядова, А. М. Абкеримова, Т. Ф. Малюковас, В. А. Ширяева, М. А. Ильинас, дешаца а масалца а шоашта тIехьабоах планаш ханал хьалха кхоачашъяра тIaберзабу нах.

Занятеш хьаеллара, методически а Iилма-практически а конференцеш санна йолча пропагандистий дешара формашта къаьстта йоккха уйла тIайохийт парте районни комитето. ДIадахача дешара шера «Парте XXV съезда решенешка хьежжа. политически дешара эффективность лакхъяра наькъаш», «Къахьегама коллективе саг нравственни дегIавар» яхача темаех 2 конференци йир пропагадисташта.

Нах практически гIулакхашта цахаддаш тIaберзабе, цар кхетам, цхьоагIо лакхъе гIерт района партийни организации пропагандисташи. Укх деношка Старопромысловски района къахьегамхой берригa низ, денал, хьинар тIадерзадаьд пятилетка кхаь шера план, КПСС ЦК декабрьски Пленумо хьалхашка оттадаь декхараш, СибарегIени Гаьнарча Малхбалени районашка ваха волаш новкъоста Л. И. Брежнева енна указанеши рекомендацеши толамца кхоачашъяра.

Района промышленноста 25 июне кхоачашйир продукци хьаярен кийча продукци маьхала яккхарен 6 бетта программа. Заданел совгIа, 1,7 миллион совгIча сома маьха изделеш дIакхаьчар потребителашка, цу даькъе 17,6 эзар тонн мехкдаьтта, 23 миллион кубометр мехкдаьттаца хьайоагIа газ, 18 электрографически машин, 1137 тракторни прицеп а йолаш.

КПСС областной комитета V пленума соцамаш кхоачашдеш ладувгIарий знанеш, цар мировоззренецара дIакъастаргдоаца дакъа хургдола, активни вахара позицеш хьаяра гIо дергдола, общественни декхараща кхетаме отношенеш хургйола гIулакхаш вIаштIехьдахара шоай берригa низ тIaберзабу района партийни организацеша, пропагандисташа. Цхьайолча партийни организацеша Iоаяьй идейно-кхетам баларен боахама кулгалдарен балхаш вIаши дувлара планови заданеши социалистически декхараши кхоачашдара тIехьа лоаттабеча къовсаме къахьегамхоша творчески дакъа лоацилга лакхдара опыт.

Хьоккхам эца мегаргболаш да цу хьакъехьа «Электроприбор» заводера масал. Укхаза заплтешка ший ладувгIараш хоадам болла производственни декхараш кхоачашдара тIaберзабу пропагандиста. Социалистически яхьаца, къахьегамца коммунистически гIулакхаш хилара тIехьарча боламе дизза дакъа лоацаш ба цу коллективера ладувгIараш.

ЛерттIа болх беш я экономически дешара йола совет. Цо йоашха а йоашхаш дIайоаржаю дикагIболча пропагандистий балха опыт, вIаштIехьйоах консультацеш. Коллективе шерра дIаяьржай «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизах йола социалистически яхь. ТIаийца социалистически декхараш кхоачашдара а тIеххкхоачашдара а новкъостал деш да коллективе вIаштIехьдаьха творчески гIулакхаш. Цу тайпара масалаш кIезига дац.

Доккхий социалистически декхараш кийчдара, тIазцара. рационализаторски предложенеш балха юкъейхьара массаза хьалха латт пропагандисташ, политически экономически дешара сетерча кружокашкара, семинарашкара ладувгIараш.

Масала, пропагандистий новкъосталца 300 совгIа рационализаторски предложени балха юкъейнхьар «Грознефть» производственни управлене. Укхаза боккха лоархIам беш я «Пропагандист — пятилеткана» яха яхь. ХIаьта «Грознефть» объединене коллективо пятилетка 2,5 шера деннача 19 миллион тонн мехкдаьтта кIезига дакъа дац пропагандисташ болча тха лаьттан ченаш тохнача хьалхле леласча И. М. Шуликина, В. Ф. Мельникова, В. Х. Райсаева, кхычар.

Цунца цхьана. политически дешар хила деззача тайпара кIоаргга чулоацам болаш, уйла тIайохийташ массанахьа а вIаштIехь ца даьккхалга белгалдаккха дезаш да тхо. Цхьайолча партийни организацеша дукхагIа организационни гIулакхашта уйла тIа а ухийташ, чулоацам хайра боацаш занятеш чакхъяьхалга хьахьекхар итогови занятеша. Цу тайпара гIулакхаш нийсденнад «Старогрознефть» НГДУ, опытно-экспериментальни завода, «Сельхозтехника» отделене, автомобильни наькъий управлене партийни организацешка.

Районе хIанз а йолаш я лохача идейно-теоретически боараме, боахама, кулгалдарен кхетам баларен балхашта кIезига пайдане долча хьале дешара занятеш еш йола къахьегама коллективаш.

Къахьегама коллективашка, коммунистий собранешка, партийни бюрой заседанешка масса тайпара анализ йир дешара шера керттерча занятешта. Цар дукхагIа уйла тIайохийташ дар парте XXV съезда решенешка хьежжа долча партийни дешарах бола КПСС ЦК соцам, политически экономически дешара идейно-теоретически боарами эффективности лакхъяра тIаерзаяь йола мероприятеш кхоачашъяра декхараш. ХIаьта КПСС райкома бюро хьежай дешара итогашка. Шоаш дешара итогашта анализ ещ дIахо йодача хана бе безача балха планаш увттаю, кхоачамбоацараш дIадоах партийни организатораша.

ХьатIадоагIача дешара шера кIоаргга Iомаергья марксизма-ленинизма лардий положенеш, КПСС XXV съезда решенеш, кхыдола партийни документаш, новкъоста Л. И. Брежнева произведенеш. Массанахьа а шерра Iомаеш хургья СССР керда Конституци. Экономически дешара системе дIахо болх беш хургья социализма къахьегама проблемаш, производства эффективностеи балха дикален опыт Iомаеш йола массазара курсаш.

Района коммунисташтеи парте боацараштен юкъера политически дешара чулоацами дикали тоаяра, идейно-кхетама балха эффективность лакхъяра мел эшар дергда парте районни комитето, юххьанцарча организацеша, пропагандисташа.

О. МЯКИЕВ,
КПСС Старопромысловски райкома секретарь

Грозненски аьшкбетона конструкцеш заводе хьалха латтачарах я Ибрагимов Муса керта латтача полларгIа аьшкбетона конструкцеш цех. Цун коллективо ворхI бетта план 103,5 процент кхоачаш а еш, планал совгIа арахийцай 115 кубически метр аьшкбетона изделеш. Къаьстта дика къа а хьегаш, хIинцалехь пятилетка кхаь шера план кхоачашъяь дукха болхлой, цхьайола бригадаш а уш. Царех я Карнаев Анатолий Иосифович керте латта электросварщиккий бригадеи Лушников Ивана кулгалдеча формовщикий бригадеи.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) бригадира И. Лушникова задани луш ба цеха начальник М. Ибрагимов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Нохч-ГIалгIай мебельнохьуп хIамаш еча «Терек» яхача производственни объединенена чуйоагIача Ермоловски ДОК-а коллективо къаьстта дика къахьег пятилетка кхоалагIча шера. Цига дика къа а хьегаш шоаш тIаийца декхараш тIеххкхоачашдеш хиларца белгалъяьнна я гIишлонхой группа. Цо хIара сменагIа нормаши ше тIаийца социалистически декхараши толамца кхоачаши тIеххкхоачаши ду.

СУРТА ТIА: Ермоловски ДОК-а гIишлонхой группа.

Я. ЦУЕВА сурт.

АГИТАТОРИ ХЬЕХАМЧЕИ

Грознерча станце вагонни депо коллективе лархIа а воагIаш лоархIаш ва агитатор-хьехамча вола коммунист Николай Григорьевич Драков. Боккха хьехама болх бу Николай Григорьевича. Цу гIулакха цунна тоъал новкъостал ду йIаьхийча вахарен производственни опыто.

Ший къахьегама гIулакхаш 38 шу хьалхагIа дIададоладаьл нов. Н. Г. Дракова, 1946 шера денз КПСС член ва из. ХIанз шу дIадаьнад смена коммунисташа из шоай партгрупоргалла хержа.

Дукха хIамаш ховш Iомадаьн, ше яьккхача хана уж кIезига бIаргадовнза вола Николай Григорьевич массаза а наха юкъе хила гIерташ хул. Хьаштдолча дешах лаьца дергда цо къамаьл. Цун къамаьлаш саго массаза а дIаэцаргдолаш, коллектива вахарца дувзаделе хул.

Ма-дарра аьлча, ше болх беча смена коллективе хIара денна ю беседаш нов. Н. Г. Дракова. Николай Григорьевича агитатора балха тIа керттера лоархI низкъала хургйоацаш беседа яр. ХIара болхлочо, коммунисташ вIалла ца бийцача а, денна арадувлача кепайоазонна кулгаш язделга вIаштIехьдаьккхар цо, хIаьта ше ихе тайпара яздайтад уж: «Правда», «Грозненский рабочий», «Труд», «Гудок» яха газеташи «Политическое самообразование» яха журнали. Шийна хьаденача литературага хIара денна лаьрххIе хьож Николай Григорьевич. ДукхагIа хьаштдолаш йола заметкаш белгалйоах, газеташ тIа гIеттаду сaготагIа дола дешаш хьахорж.

Массава а болх дIаболабалале ах сахьат хьалхагIа балха хьавоагIаш Iаьдал да смена коллективе. Болхлой балха дувхаду барзкъаш тIадийха баьлча дIадолалу къамаьл. ЛадувгIа дог доагIаргдолча тайпара дIадоладу агитатора цул хьалхагIа ше йийшача пайданагIа йолча заметках лаьца къамаьл. Цигга гучадоал цу хьакъехьа цхьабараша дийша, цхьабарий деша ца кхийна, цхьабарий гIоттаьча проблемана дукхагIа духтIабовла а новкъосташца дагабовла а безам хилар. Цу хана къоастаде хала хул ладувгIа венар малагIа ва, агитатор малагIа ва. Массане дIа-хьа а эцаш айлу къамаьл, гIоттадаь дош дикагIа кхетаде, дувцаш дола дешаш къестадеча хана коллектива хаьдда декхараш белгалдаха гIерташ хул хIаравар.

КIезиг-дукха кхыча тайпара хул беседаш партеи правительстваи лоархIамегIара документаш Iомадеча хана. Цу хана инициатива ерригa а партгрупоргага агитаторга Н. Г. Драковга хул. Уйла тIайохийташ, саббарагIа дIайовзийт цо документий керттера положенеш, царгара хьадоагIа декхараш.

Смена коллективе массане а дакъа лоацаши сакъердалуши йийцар, масала, СССР. РСФСР, Нохч - ГIалгIай АССР Конституцей проекташ. Йоккха яц коллектив, 8 саг мара вац, цудухьа хIаране торо хул шийна хетар, партеи правительстваи политика ше хьаллоацаш хилар дIаала.

Коллективана хьехам балара боккхача лоархIаме да хьехамчо шийгара гойта гIулакх, цун бакъахьара, дика оамалаш.

1970 шера зенав Николай Григорьевич вагонни депо коллективе. Сихха Iомайир цо цистернаш юларий професси. производстве хьалхалаттарашта юкъевахар из. Планови заданеш тIехдика кхоачашъеш болх беш ва нов. Н. Г. Драков. Цо шийна тIаийцача социалистически декхарашка дIаяздаь латт: «ИтлагIча пятилетка диъ шера план 1978 шера 7 октябрь хьатIаотташ—СССР кердача Конституце хьалхара шу чакхдоалаш кхоачашъергья».

Дукха ха къоастаю Николай Григорьевича къонача ноахала хьехам балара. Вагонни депо коллективе болх беш яьккхача хана кIезига кхетабаьбац цо шоай професси дукхаезаенна бола болхлой. ХIанз Николай Григорьевича хьехам луш ва Хроминюк Юрий. Школа йисте ма яьккхинге а венав из вагонни депо болх бе. Тоъал лоацача хана дукха хIамаш Iомадаьд цо опыти терком йолаш волча хьехамчагара, хIанз планаш ше кхоачашъю по 120 процент, техникуме деша вах нийцуш ва.

Хьехамча — хьехамчана ший професси дика яйза ца Iеш, цун дика педагогически кхетам хила безаш а бола хIара деннара болх.

СаббарагIа Iомабу Николай Григорьевича кагирхой. Деха доагIар дизза хьадехаш ва из, цхьабакъда ше Iомавечун къахьегамеи общественни вахареи толамаш дувлаш хилча ала хоза дош а корадоагIа цунна.

Боккха общественни болх беш ва коммунист Н. Г. Драков. Смена партгрупорг, агитатор, кагирхой хьехамча ва из. Шийна тIадехка дерригa общественни гIулакхаш тешшаме кхоачашду Николай Григорьевича. Н. Г. Драков — хIанзарча советски болхлочун масал.

Цхьанкха тайпа хьокхамашца диста, дувца йиш йоацаш да цкъаза агитатора балхах хьахиннараш. Цхьабакъда цу гIулакхех бухсоццаш хьахулар теркам тIаозаш да. Агитатора балхо чIоаггIа гIо ду советски наьха идейни тешам дукхагIа хилийтара, цар къахьегама хьинар айдара, нравственни дика уйлаш чIоагIъяра. Из бокъонца бакъду коммуниста В. А. Мищенко смена балхо.

Тахан. агитаторгара вахаро керда, дикагIа дола гIулакхаш дIадехача хана, опытах пайда а эцаш, къахьегамхой политически сакхетам кхы а дукхагIа лакхбеи творчески хьинар айден дезаш ба уж. ХIаьта Николай Григорьевич цу декхарах дика а лоархIаву.

Г. КРУГЛОВА,
КПСС Октябрьски райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

МАССЕ А ХIАМАН КХОМБЕШ

Вайна ма-харра иттлагIча пятилетка керттерчарех цхьа декхар да производства эффективность лакхъяр. ХIаьта эффективноста лоархIамегIа дола цхьа дакъа кхомбар да.

Вознесенски ГПЗ заводо цахаддаш кхоачаши тIехкхоачаши ю производственни программаш, иштта лохбу продукцега дIабода мах.

Заводе из болх вIаштIехьбаьккха ба хьалхе а кийчъяьча планагIа, цига Iалашду шийханнахьа лаьрхIа мероприятеш кхоачашъелга. Цо торо лу товарни продукци арахецарен мехкдаьттеи мехкдаьтта гази чакхъяккхарен план шийханнахьа кхоачашъе. Дика толамаш даьхад завода коллективо укх пятилетка дIаяхача хана. Планал совгIа шин шераи ах шераи стабильни доацача бензина продукце 86 эзар тонни коммунально-бытови гIулакхашта эшача газа 156 миллион кубически метри, стабильни мехкдаьтта 60 эзар совгIа тонни маьхалъяьккхай коллективо. Къахьегама овсарле укхаза планагIа лаьрхIачул 5 процент лакхъеннай.

Горячеводски бурувдеттарий «Пятилетка кхаь шера план 7 октябрь тIакхоачаш кхоачашъе!» яха болам хьал а лоацаш, коллективо декхараш тIанийцад товарни продукци маьхалъяккхара план 1-ча октябрга кхоачашъе. ТIанийца доккхий социалистически декхараш кхоачашделга айхха бувзам болаш да производства торонаш гучаяхарцеи царех пайда эцарцеи. Уж декхараш кхоачашдеча ший бола низ тIабахийтаб коллективо мехкдаьтта газ чакхйоаккхачеи мехкдаьтта кийчдечеи технологи эргаьккха тоаяра.

Из декхар латт мехкдаьттах хьадоаккхаш дола стабильни доаца бензин кIезиг дарахи газах доаккхар дукхагIа хилийтарахи.

Товарни продукци арахецара, бедален реагентийи кхомбара тIехьа къахьегарца предприяте хIара шера лоархIам боллаш лакхъю эффективность.

Бе боаггIача бесса болх баро, цахаддаш тIахьожам лоаттабаро, халкъа тIахьожамхоша дакъа лацаро пятилетка дIаяхача хана кхы тIа а пайда ийцаб 8 эзар тонн мехкдаьттахи 2,5 миллион совгIа кубически метр газахи.

Цхьаццайолча реагенташта кхомбарах цу юкъа производстве дIадодаш дар юкъера лаьрхIача 66 эзар сома лоххеннад.

СССР Министрий Совета 1977 шера юрта боахам мехкдаьтта продукташца Iалашбарен царех халкъа боахаме пайда эцара эффективность лакхъярен боарах болча соцама решенеши МагIалбика городской комитета рекомендацеши кхоачаш а еш, халкъа тIахьожама группа хадданза тIахьожам лоаттабу мехкдаьтта продуктехи автомобильни бензинахи дикагIа пайда ийбараи царна кхомбараи. ХIаьта укхаза хIара шера «Доагора-энергетически ресурсий кхомбар», «Автотранспортах дикагIа пайда эцар» яха месячник-хьажар хул. Цу хьажара доакъашхой хIара шера дукхагIа хул. Из гIулакх вIаштIехьдоаккхар Ю. П. Малакова кулгалду кхомбарен хьурмат дарен сектор я.

Халкъа тIахьожамхойн ерригача коллективен толамех дувц доагора-энергетически ресурсаш карарча пятилетка 2,5 шера кхоярах хьахиннача цифраша:

электроэнерги — 9 миллион киловатт-сахьат:

йIовхала энерги — 109 эзар гигокалори;

доагор — 8,5 эзар тонн.

Халкъа тIахьожамхой болх духхьала проверкаши рейдаши ярах боалаш бац. Кхоачамбоацараш дIадахара тIехьа дукха къахьега деза.

Компрессорни станце слесара П. П. Попова кулгалдеча производствана механизаци яра тIахьожам лелабеча сектора цIенхаштта йоакхо ю кхомбара гIулакха.

Дика хьокхамаш доахаш я М. И. Иванова кулгалдеча автотранспортникий колонна халкъа тIахьожама группа. Цар балхах хьахиннар да заводской автотранспорта болх лоархIам болаш тоабалар, 1000 литр совгIа автобензини кхыйола доагора-смазочни материалаши кхояр. Кхы тIехьа тIайоагIача хана кхы а дикагIа толамаш даха лерхIаш ба халкъа тIахьожамхой иттлагIча пятилетка решенеш кхоачашъеча.

С. ЛЕЧАЕВ,
Вознесенски газобензинови завода халкъа тIахьожама группа председатель.

Толамга гIа боахаш

ДIадаха шу дикача производственни хьокхамашца чакхдаьккхар Сунженски районерча ПМК гIишлонхоша. Дика дIадоладаьд цар ер шу а. «ХIара балха денна — дикала Знак», «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизех къахьегаш ба уж. Воахамашкарчеи иштта боахамашта юкъерчеи сеташта ремонт еш, баьцовгIаш эрозех лораяра дола балхаш деш ба уж.

Назрановски, Сунженски, Ачхой - Мартановски районашка къахьегаш ба цу ПМК гIишлонхой. Укх шера планагIа цар кхоачашде дезаш да 649 эзар сома маьха гIишлон балхаш. ХIаьта ворхI бетта план 136,5 процент кхоачаш а еш, цар чакхдаьхараш 487,2 эзар сома маьха да. Уж хьахиннад хьинар кхо ца деш гIишлонхоша къахьегарах, балха ханах бизза пайда ийбарах, машинашкеи механизмашкеи биззача низаца болх байтарах.

Пятилетка кхоалагIча шера ПМК коллективо шера пайда эца безача 142 эзар сомах ворхI бетта пайда ийцаб 65 процент йолча капиталовложенеех.

Къаьстта дика къа а хьегаш социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Албогачиева Товсаре кулгалдеча отделочникий бригада. ХIанз из ремонт еш я мастерскешта, цо асфальт а йилла кийчъеш я техника дIаоттае еза площадка, кхыйола объекташ. ПМК эггара дикагIа лоархIачарех цаI я из бригада. Цун керттерчарех цаI да бригадира ше керте латтача коллектива къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар. Цо чIоагIа теркою гIишлон материалаш кхоярa, балха ха зехьа ца йойтара. Цу гIулакха массаза а тIахьожам лоаттабеш хул из. Лоацца аьлча, ший професел дикагIа кхы цхьаккха професси хеташ йоацача Товсаре ше къахьегаш йолча производствах дог а лазаш болх бу.

Къахьегама вахара никъ малагIа хоржаргба яха уйлаш чуйоссача хана дага хиннадац цунна ше гIишлонгъеча балха гIоргья аьнна. Вахаро яьккхай из цу наькъа тIа. ХIанзчул 14 шу хьалхагIа толаме чакхъяьккхар Товсаре профтехучилище. ТIаккха штукатуралла балха яхар.

— Атта дацар духхьашха болх бе йолаеннача хана, — йоах Албогачиевас. — Цхьабакъда нийслу халонаш эшае, къахьегам беза, гIишлонхочун говзал практически толамца караерзае новкъостал дир сона коллективо. Цун новкъосталца хилар сох гIишлонхо. Юххьанца со балха енача хана прораба Оздоев Хьамзата сайга аьнна, дешаш тахан санна дагадоагIа сона. — Товсари, — аьлар цо. — атта никъ бац Iа хержар. Нагахьа санна хье раьза а йолаш укхаза балха еналле, Iа лерхIаш дар кхоачашхургда, хьох бокъонца йола гIишлонхо а хургья, хьа дего ер болх тIаэцаш беце сихха кхыбола болх лахалахь. Цхьабакъда, гIишлош хьалъелга саго вахаре юхе юташ яр цIаккха йовргйоацаш йола къахьегама лер я, — аьнна чакхдалийтар цо къамаьл.

Уж дешаш берашха кхийнача йоIа дег чу дийшар, чIоагIа къоабалдаь тIа а ийцар уж Товсаре. Цкъа шийга хьааьннар дика хьаэцаш, новкъосташца дагай оалаш эшайир цо нийслуш йола халонаш. Ца ховш дар хьаккхашта дIахоаттар новкъосташка. Иштта болх а беш, гIишлонхочун говзал денгара-денга кIоаргагIа йовзаш сиха дIадахар массехк шу.

Юххьанца ПМК Товсари балха енача хана укхаза шийна тIабилла моллагIа болх теза ца хеташ кхоачашбора цо. Из го йиш яр бетон кийчъеш, пенаш дотташ, кхыдола гIишлон балхаш деш. Ди тIехьа чIоагIа езалора гIишлонхочун говзал.

— Кхычахьа балха гIоргья аьнна вIалла дага а доханзар сона, цунца яр са ерригa уйлаш, — йоах Товсарес. Дийтта шу даьннад цул тIехьагIа, Iалаьмате дика кхийттай из гIишлонхочун балхах. Цо кулгалдеча бригадас дукха промышленни объекташ, наха чубаха цIеношхьалдаьд укх тIеххьарча шерашка. Уж дика, наха баркал аргдолаш хилийтара дукха къахьийгад бригадира а цун коллективерча гIишлонхоша а. ЦIаккха машар хиннабац цун брак еращца, къахьегамеи производственнии дисциплина телхаеращца. ХIаранегара доаггIаш дар хьа а дех, бе боагIачоа цIенхаштта бехк а бу. Иштта йолча цун сий ду бригадерча берригача гIишлонхоша.

ПМК хьехамчашта юкъе дикагIа лоархIачарех цаI а я Товсари. Цо ший опыт дог раьза долаш дIалуш, эшаш дола гIо-новкъостал деш итташ къона говзанчаш хьалкхебаьб. Уж а шоай хьехархочунна тара хила гIерташ хьинар кхо ца деш къахьегаш ба. Царех я Товсаре йоI Роза, штукатураш Джимханова Наташа, Евлоева ПаьтIамат, кхыбараш. Шоаш деш дола гIишлон балхаш дикен тIехдикеи мара а ца хулийташ, хIара сменагIа нормаш 115—120 процент кхоачашъеш ба уж.

Пятилетка кхоалагIча шера план СССР керда Конституци тIанийца шу дузача денга кхоачашъе декхараш тIаийцар Албогачиева Товсаре кулгалдеча бригадас. Ше уж толамца кхоачашдергхиларах дог тийша а я из.

С. АЛИСУЛТАНОВ.

ДИКАЛА ТIЕХЬА КЪОВСАМ ЛОАТТАБУ

Парте XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, шоай къахьегаме дика толамаш доахаш хьайоагIа укх карарча пятилетке Грозненски кондитерски фабрика коллектив.

ИттлагIча пятилетке керттерчарех цаI да арахеца продукци дика хилийтар. Из декхар теркамга а лувцаш бу шоай болх цу фабрика коллективо.

Шоаш арахеца продукци дикагIа хилийтар духьа дукха мероприятеш чакхйоах коллективо. Карара шу долалуш план оттайир цар продукце дикал лакхъяра тIехьа дергдолча балхий. Цу планагIа цар лаьрхIадар арахис цIенъяра процесса механизаци е. Цу процессана механизаци яро продукцега дIадодар кIезигдергда, продукце дикал лакхъергья, иштта дукхагIа хургба из продукци арахецаро бу пайда а. ХIана аьлча, арахис цIенъеча дукхача болхлой кулгаш эш, тIаккха болхлой къахьегамах мах бала беза. Из болх машинаца беш хилча дукхача болхлоша деш хиннар цхьан машино дергда.

Коллективо оттаяьча планаца кхы дукха а я арахецача продукце дикал лакхъергйола пункташ. Масала, царех я конфетни массана МФБ яхача машинаца формовани яра процесс балха юкъейоалаяр, глазировочни машинана монтаж яр, къаьнача оборудованена меттел ШПРМ-1 яхача бисквитнорогационни машинана монтаж яр, иштта кхыяраш. Цу кердадараша торо лургья арахеца продукци дукхагIен дикагIен хилийта. ХIанззалца фабрико арехецаш йола печенеши конфеташи мIарашца кулг кара нийсъеш хинна ял, хIанз из болх вай лакхехьа ювцача машинаша бергба.

Машино цу изделей форма нийсеи хозеи хулийтаргья, цунца цхьана дикал лакхлу. Шоаш арахеца продукци дикагIа хилийта ларца дувзаденна дар коллективо 4 керда издели арахеца укх шера тIаийца декхараш а. Цхьабакъда цу дукхагIдолча даькъах къонача болхлоех латтача коллективо уж шера декхараш хIанзле кхозза гаргга тIеххкхоачашдаьд. Укх шера дIабахача ворхI бетта цар цхьайтта керда издели арахийцай. Царех я: драже молочни, гуливер, школьни, яха конфеташ, иштта кхыяраш.

Цул совгIа кхы дукха мероприятеш я шоай продукци дикагIа хилийтара тIехьа фабрика коллективо чакхйоахаш. Фабрике хIара кIиранна пIаьраска денна дикала денош чакхдоах. Цу деношка дувц малагIча бригаде, цехе кхоачамбоацар нийсдалийтад, цу довна бехке вар боагIача бехктокхаме оз, кхоачамбоацар дIадаккхара план оттаю, из мишта нийсденнад тохк. Иштта белгалбоах продукци дикагIа арахецача къахьийгараш а.

Арахецача продукце дикал лакхъяра цхьа форма хиларга хьежжа дика вIаштIехьдаьккха да укхаза наставничество лелаяра гIулакх а. Болх эсалагIа беча болхлошта хьехамчаш тIачIоагIбу.

МоллагIа хьанийцача болхлочон квалифицированни болхлочон беча балха дикал цхьатарра хургья. Цудухьа фабрико хьалхе а заявка лу профессионально - технически училищага шоашта болхлой кийчбе. ПТУ-ра дешархой фабрике болх беш хул шоай производственни практикагIа. Училища яьккха баьлча уж фабрике балха боагIа. Цу гIулакхо торо лу къонача болхлошта говзал дикагIа караерзаен фабрико арахеца продукци дикагIа хилийтеи.

Уж вай лакхехьа мел дийца дика гIулакхаш фабрике долаш хилара масал да цига арахецаш мел йола продукци цхьоалагIча категорех хилар.

Арахецача продукце дикал лакхъяра тIехьа чакхйоахача мероприятеша дика гIо ду фабрика коллективана ший производственни пачхахьалкхени планаш кхоачаши тIеххкхоачаши е.

Коллектива толамаш дувцача ала дезаш да цар продукци арахецарен маьхалъяккхарен карарча шера ворхI бетта план ханал хьалха, 28 июле кхоачашъяьлга, иштта лакхъеннал цу коллективе къахьегама овсарле а 101,9 процентага кхоачаш. ДIадахача шера хьалхарча ворхI беттаца нийсдича къахьегама овсарле дегIаахара боарам 11,9 процентага кхаьчар.

Уж толамаш доахача хьалхалатташ ба карамельни цехера Соломатина Зина, Усенко Мария; бисквитни цехера Мартыненко Валентина; розничи цехера Морозова Тамара, М. Гисаева, иштта кхыбараш.

Х. АУШЕВА.

Украине шерра пайда эц ялат дIа-юха дахьара хин транспортах. Укх аьхки духхьал Херсонски элеваторо дIачуэцаргда 40 эзар тонн хи тIа гIолла дена укх шерарча хьувкъамах дола ялат. Херсонера хан-ханнахьа дIаух Киеве, Днепропетровске, кхычахьа ялат ийца сухогрузаш.

СУРТА ТIА: Херсонски элеватора причале хьакхаьчад кердача хьувкъамах дола ялат тIадола кема. Хьалхарча плава тIа «Анатолий Железняков» яхача сухогруза капитана помощник Виктор Литовченко.

ТАСС фотохроника.

М.-С. ПЛИЕВ

БЕРКАТ

ОЧЕРК

Лаьтта... Даар-дувхар, леладер хьалуш дола, дуне кхоаба лаьтта! Мала варгва цо мел луш йола хозал, беркат эза, диста?! Дукха замаш, тIехьенаш хувцаенний цу тIа, из аха доладелча денз кIай-Iаьржа а дукха дайнад адамашта. Хьувкъамо гIозбоахаш а ца хьувкъамо бIаргий синош дIакхухьаш а дIаихад бIаьш шераш. Цхьабакъда, Советий Iаьдал тIа а дена боккъонца болча лаьттан даьшка — ахархошка доал кхаьчачул тIехьагIа мара ший берката шера наIараш хьайийллаяц цо шерра. ХIаьта ер со дувца воалла лаьтта, къаьстта бочагIа а хьамсарагIа а да гIалгIашта. А, гIалгIашта хинна а Iац. Ер боча да дуккхача а къамашта. Мехка я да ер боча а хьамсара а. Долакха-Юртарен ТIой-Юртарен лаьтта... Антантий дувхарцеи терзашцеи кийчъенна хинна деникински полкаш Бурона тIа ца яхийта, коталонга даха вIалла дог ца хиннача хана. Ленина соратника — Серго Орджоникидзе тIахьехамца даьша а царна уллув дIа а этта эрсий хьалха а болаш кхы дуккхача къамний къонгаша — революцен лаьчаша а лорадеш синош дIатийнна, бIаргашкара тIеххьара сердал йовча хана, шоай цхьалхха цаI мара йоаца эзар санна мархIа дийхка, молха алахи лаьгача дашахи лаьла, хана йIоахалла цIи ца йовш, къамашта юкъерча чIоагIача доттагIала тешаме лард хинна исторен чу даха лаьтта. ХIанз ер улл беркатах хьалдиза, сийрдаьнна хьежача маьлха эIанараша лепадеш, шорто хьехкхача мелача михо ший кIаьда кулг хьекхаш хьесташ.

Лила санна сийнача, хьаьса кIовжамаш тайсача хьажкIаша, малха тарарча гидуаргаша, хьекха касарех Iодилла уллача кIиво, кхыча культураша кхаьла ухк массехк шу хьалха а тIехьа йоархIаш яьнна, хьайбаш дажарца, е наггахьа — аргIевенача мангал теха буц якхарца мара кхы пайда ца луш нхха босеш. Цхьадола кхаш кIа чуийца а даьнна, тракторни волокушашца ча арадоаккхаш, ханнахьа аьха Iодахка кийчдеш да, хьатIахулча шерага хьувкъама кийчо е. ХIаьта вожаш, берriга юрта боахама низ а укхаза чубеннаб аргдолаш декаш да кIа оардача комбайний, кхашкара кIа дIакхухьача автомашиний татанца. Хьалла а Iоа а каст-каста гучалелх легковой, грузовой автомашинаш, комбайнашта хадданза тIахьожам лоаттабеш, фу эш-мала эш хьожаш ба инженерашмеханикаш «шоай летучкашца».

Барайтта комбайнах латтача низ болча агрегато массехк сахьат хьалхагIа чуийца даьккхад «Октябра 40 шу» яхача совхоза 3-ча тракторно-арен, Евкуров Лахана бригадера кIа. Юхь сийрдаьнна ва бригадир, отделене агроном. Арапиев Мухьмад, инженер-механик Дзауров Аюб, беррига механизатораш. Лакха ба бригадо чубена хьувкъам. Чуийцача кIин юкъера хьувкъам 29,3 центнер ба бригаде. Вакъда, иштта лакха бац вокх бригадашкара хьувкъам. ХIаьта а юкъера лаьрхIача 25 центнер йоал совхоза хIара гектара тIара. КхоалагIча бригадера комбайний агрегата тIехьа Горокоев Ахьмада доал деча 1-ча бригаде дIадолхаш цIаьхха бIарг кхет сийрда бос болча «Волгах».

— Райисполкома председатела машина я. Хетаргахьа сатец укхаза фуд ца ховш вагIа, — йоах цIенача «Газ-52» яхача летучка ко кхестадеш вагIача Дзауров Аюба, отделене инженер-механика. Механизатораша дувцарах сона хов агрегаташта эшшача хана из оарцагIа воалилга.

1-ча бригаде дIакхаьчача бикъбеннабар агрегата болх. Деррига беркат укх участка тIа да, аьлча санна, касарах улла кIа чуэцаш яр барайтта комбайн. Укхаза, аргIе Iоттадаь латта доккха тараз долчахьа хадданза хьатIаухар комбайний бункераш йоассаь йоагIа автомашинаш. Укkхаза оза а озаш, накладнойш а яздеш уж дIаухар совхоза хьатта. Укхаза вар совхоза парткома секретарь, тIема ветеран, цхьан хана «бийсанарча бомбардировщикаца» фашистий синош дIакхихьа Арчаков Хасолта, бригадир Горокоев Ахьмад. Хасолта пурам а денна из кхувлаш йолча кормовозаца комбайнаш тIа вахар со. Къаьстта са го безам бар тIехдика механизатор Евкуров Джабраил. Джабраил комбайнер хинна Iац. Дуккха шераш да цо хьийкъа хьажкIаш хьалкхею. Укх шера а я цун звенога 200 га ялата лаьрхIа хьажкIаш.

Кхай тIа «Жигулеца» цхьа зIамсаг бIаргавайча шоферга хьаьттар аз:

— Из малав?

— Директора шофер ва-кх, — безаме велавелар шофер. — Ше вож агрегат йолча ва. ХIаьта ер укхаза витав, хIама эшаш болх нийслой, сихха шийга хоам бергболаш.

Аз кхетадир совхоза кулгалхоша низ мел кхоачар сихагIа ялат чуийца даккхара деш хиларах.

Евкуров Джабраила безаме тIаийцар со. Хьалхара дацар тха вIашагIкхетар. Сона ховш дар дуккхача шерашка цо механизаторалла болх белга а пачхаьалкхено цун къахьегама лакха мах баьлга а: Джабраила наькха тIа леп Къахьегама ЦIеча Байракха, «Сийлен III-степена» орденаш, медалаш.

ДIа-юха моаршал хаьтта даьлча Джабраила аьнна хьалхара дешаш дар: «Болх хьа-м байтац укх догIаша. Дикка делхаре а дацар хIама. ДогIа чIоагIа ма эший хIанз хьажкIашта. ДогIанпурх а бий морхаш дIайолх, тхо кIа арда йиш а йоацаш дус». Цу дешашца яр кIа чуэцара хьовзам беча йоачаех йола гIайгIа а чIоаггIа догIа эшаш латтача хьажкIех йола йоахко а. Цхьабакъда, тха къамаьл хинначул тIехьагIа дика догIа-м дийлхар «Октябра 40-шу» яхача совхоза кхаш чу а лоацаш. Сона дагадехар Евкуров Лахана дешаш:

— Вай парте Централькни Комитета июльски Пленума соцамаши цу Пленуме Л. И. Брежнева яь доклади кIоаргга уйла а еш Iомаяьй механизатораша. Кхетадаьд парте керда торонаш, боахамий экономика чIоагIъярга долха наькъаш хьадийллалга. Цу гIулакхо хьинар айдаьд совхоза болхлой.

Из иштта да а да беррига мехка. Ший хьаькъалча волча сага кхетаде хала дац 7,3 миллиард декхар юрта боахама тIера дIадаккхареи йиъ миллиард декхар шийтта шера тIехьататтарои юрта боахам овлан тIа чIоагIбе а цун экономика дегIайоалае а доккха гIо дергхилар. ТIаккха шийй мехка а халкъа а гIулакхах дог лазачун бокъо я а йий деррига хьинар, гонзал оарцагIа ца йоаккхаш Iе, цу даькъе шийга кхаьча моттиг йизза хьа ца лоацаш Iе? Яц! Из ца хилара тешал ду кхы берригаш шоашта тIеххьа кхувлаш совхоза толашагIа болча комбайнерашта Евкуров Джабраила, комсомольца, дикача механизатора Зурабов Ахьмада, Дзауров Османа, Зурабов ВаьталГирена, Озиев Мусайна, кхыбарашта юкъе яьржача социалистически яхьо. Цхьанегара вокхонга йоалаш хувцалу хьалхара моттиг. Цунга хьежжа да механизатораша доаккха ахча а. Масала: Евкуров Джабраила диъ дийнахьа даьккхар 26 с. 64 к., 25 с. 20 к., 11 с. 44 к., 11 с. 72 к.;

Зурабов Ахьмада: 18 с. 9 к., 25 с. 34 к., 12 с. 45 к., 18 с. 9 к., Иштта да вокх комбайнерашта юкъе а.

500 тонн ялат да укх шера совхозо пачхаьалкхенна дIадала дезар (хьажкIаш а тIехьа). Тха вIашагIкхетар хиннача Iуйранна совхозо хьекха а аьрда а чуийцар 2146 га мара яцар, хьекха, арданаа 721 гектар а яр. Аьрдача гектараш тIара хьадаьннадар 4356 тонн ялат. Цу хана чуэцанза дар совхозе 1100 гектар на бола ялат. (Укх массехк дийнахьа цар цунах дикка доккха дакъа чуийца хиларах-м шеко яц). ХIаьта а белгал ца даьккхача нийсса хургдацар ханал тIехдаьлча хьекха уллача кIи канаш хьалъэцача хана каг а луш Iолегаш хилар. Вайна ховш ма дий квадратни цхьан метр тIа цхьа-шн ка Iобежача а хьувкъам чIоаггIа лохлулга. Цу гIулакхо дIадех ялат чуэцара йола чухьара торонаш оарцагIъяьха ца Iеш арахьара яраш а оарцагIа йоахилга. Цу хьакъехь-м хетаргахьа, уйла ца еш хургбац района кулгалхой а. Со ала гIерт ялат чуийца даьнача боахамашкара мукъаьнна тешамегIа йола техника а толашагIа бола механизатораш а эшшача сихха дIабигаро наьха санна гIодергхилар. Из дуккха хьалха денз чIоагIденна а шийх боккха пайда боалаш хилар гучадаьнна а хIама а да. ДогIаша каст-каста новкъарло еш хиларо дIа а дех дуккха къа а хьийга наькха санна рузкъа дIа а дахийта хьалкхебаь хьувкъам мамогга сихагIен эе ца хулийташи чуэцар...

Комбайнаш йолх вIаши тIехь-тIехьа. Царна кIалхара каст-каста юзаш дIаух дошув санна цIенача, декъача кIих етта йола машинаш. Юхь тIара малхои михои мерца, хьатара вале а гIозалца доаг Евкуров Джабраила а цун новкъостий а сийрдадаьнна бIаргаш. Шорто хьекхача аргIан михо дагаухийт цхьан хана ер лаьтта моастагIашта дIа ца луш, патронаш кхоачаенначул тIехьагIа, яьхача шалташца дIегIала а ухаш, Iоажал шоай деналца эгаеш лийгарий цIераш. Сона хьалхашка улл, шийй беркате шера ткъамаш доаржадаь, исторен керда оагIув дошоча алапашца хьайийлла, мукъабаьннача къахьегамо хьувкъадаь беркате лаьтта.

— Ма ираз да-кх хьо ахар, хьо хьувкъадеш къахьегар, цIаккха а хье лорадаьрий цIи йоврийоаца турпала лаьтта! — йоах са дего. Теша а теш, укх лаьтта вай тахане бахьанце лийгарий къонгашеи мехкарашеи ма-могга укх сийлахьча лаьттан беркат дебаде, дулургдац аьнна хеталур а дергхиларах!

Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза Мукаев Бата керте латтача бригадо леласча 500 гектар гаргга йолча хьажкIий хьувкъам дика хургхилар гуш да хIанз. БоарамагIа листа, низ болаш дегIайоагIаш латт уж.

ХьажкIаш ма-хулла дикагIа хьувкъае гIерташ къахьегаш дукха низи хьинари

ХьажкIашта хий детташ латт

дIаделар звеньевойша Альмурзуев Вахас, Джакаев Iумара, Элиханов Вахас. Царна доккха новкъостал даьд хий дуллаш къахьегачар. ХьажкIаш кхееш Iалаьмате дукха къахьийгар цар. хIаьта хIанз а дукха тийша да поливальщикех.

Колхозе наггахьа мара вIаштIехьдоалаш хIама дацар хьалха июль юкъе кхоачаш ерригача хьажкIашта хий диллар. ХIаьта укх шера июла шоллагIча декаде поливальщиккий ерригача звеньяшта шозлагIа хий тоха вIаштIехьдаьлар. ХIанз уж кийчлуш ба кхозлагIа хий тоха.

ХьажкIаш хьувкъаяра тIехьа бIаьстан юххье къовсам боаржабир колхозе. Цу хана итташ поливальщикаш кхашна арабаьлар гурахьа йийнача культураштен хьажкIаштен чудуйташ хий дилла.

Б. Мукаева бригаде йиъ звено я хий дехкаш. Къаьстта дика къахьег Мазаев Махьмада звенос.

Хий диллар хала болх ба. Къаьстта хала ба из ткъаьнтт градусал дукхагIа йIовхал латтача дийнахьа.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона жоп а луш производства эффективности балха дикали лакхъяра тIехьа лоаттабу къовсам чIоагIбеннаб, — яхаш дувц колхоза председатела Ш. Чилаева. — Производстве хьалхалаттарий сийна «Молнеш», боевой листокаш арахец. Тха коллективо дош деннад тхоай планаш а социалистически декхараш а кердача Конституце шу дузача денга кхоачашде аьнна.

Поливальщикаша деррига низаш оарцагIдаьхад хIанз хьахулаш латтача хьажкIашта сихагIа кхозлагIа хий диллара. Хадданза хий кхашка ухаргдолаш вIаштIехьбаьккхаб цар шоай болх.

С. АЛИХАНОВ.

ОВСАРЕ КЪАХЬЕГ

ИттлагIа пятилетка дIайолаелча денз Ачхой-Мартановски районе хьалхле дIа ца хецаш хьабоагIа «Самашкинский» совхоза хьайбаш леладераш. Боахаме 2 шурий-товарнии цаI хьакхарч лелаеш йолеи фермаш я. Деррига цу боахама доалахьа 2826 бежани 2463 хьакхеи я.

Цу хьайбашта Iунал дечарна юкъе кIезига бац хьинар дола, шоай декхарех дика лоархIабу нах. Къаьстта овсаре къахьегача шоллагIча ферма коллективо доккхий толамаш дахар бахьан долаш, республикански газетий сийлен Улга тIа яьккхай из ферма. Доярки юкъе яьржача социалистически яхье хьалха Бичаева Таиса я. Цун тIехьа латт доярка Октябрьски Революце орден лелаеш йола Амаева Iабдати Ибрагимова Бекисти. Ветеранашта нийса къахьег доярка комсомолкаша Мальцагова Тумишас. Саламова Займане. кхычар. Цудухьа хьинар, низ кхо ца беш беча балхо торо хулийт хIара денна планал совгIа 600 килограмм йолаш пачхаьалкхенна 5,8 тонн шура дIатела.

Иштта хьокхамаш гойт Iаьсий леладеча Марзаева Арвана, Сухаева Хамсата. Дика Iунал ду цар Iаьсашта. Цудухьа дийнахьеи буси хIара Iасилга 500—550 грамм дулх тIакхет, план 420 грамм йолча.

Хьайбашта дика Iунал деш ба бежа Iуй: Ожиев Турс, Кагиров Салман, Батаев Iабдурахьман, 1200 бежан да лоамарча даьгIенашка цар доажадеш. Юкъера лаьрхIача дийнахьеи буси хIара бежана 800 грамм дулх тIакхет план 700 грамм йолча.

Iунал даь ца Iеш, хьайбаш дебадара а йоакхо ю боахама кулгалхоша. Племобъединенера симментальски фух дола 155 Iасилг доаладаьд.

Шоай декхарех дика лоархIалуш хьабоагIа хьакхарч лелаераш а. ДIадахача ах шера 5120 хурск яьй планагIа 4900 хурск хила езача. Соахка укх ханна хьалкхеяь хинначарел 40 хурск дукхагIа я. Из толам боаккхаш къаьстта доккха дакъа лаьцар хьакхарч лелаеча коммуниста Штефан Мариях, Чернова Аннас, Тризно Надеждас. Шин бетта Iунал а дийя цар дIахо кхаба, йорстае дIачулуча хIара хурска дозал 18—20 килограммага кхоач, план 16 йолча. ХIаьта шн бутт баьлча денз хурскаш кхею хьакхарч лелаераша Шовхалова Аймане. Сулейманова Аннас, Лактионова Валяс. Цар кхоабача хIара хьакхана дийнахьеи буси 400—450 грамм дулх тIакхет план 320 йолча. Денга-ра - денга доаха толамаш дегIа а доаладеш дIахо йодача хана кхы а овсарегIа къахьега дага ба самашкинцаш.

— Укх шера планагIа дIадала деза 540 тонн дулхи 1480 тонн шурен пачхаьалкхейга дIа а луш, шера план СССР Конституце шу дузача дийнахьа кхоачашъе лерхI оаха, — йоах «Самашкинский» совхоза керттерча зоотехника Марзабеков Мухьмада.

М. ЦУРОВ.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

ГАНЗИЙ МОХК.

Кореях дуккха ха хьалха денз жIовхьарий мохк оал. Цун лаьттан ченаш йиза я пайданерча оахкалех.

Аьшка руда доаллача моттигех Iаьржа металлурги дегIаахара дика кIийле я. Лышк доалл мехка къулбамалхбузенга хьарча даькъ тIа. Укхаза я республике эггара йоккхагIйола Мусански рудник, цун запасаш хетаргахьа цхьа миллиард тонн лоархIам болаш я. Укхаза эша экскаватораш, бульдозераш, обогатительни фабрикана оборудовани лоаттаеча Советски Союзеи кхыча социалистически мехкийи новкъосталца, республика керттера металлургически база хиннай цунах. Рудника низалаш совдувлаш латт. ХIанз укхаза доаккх шера 10 миллион тонн лакхача боараме аьшк доалла руда.

(АПН).

ТУРИСТАШТА ЙОЛА КУРСАШ.

ГДР 300 эзар саг совгIа бола гражданаш 220 халкъа университеташка вIашагIъеххача тайп-тайпарча сайрийнарча курсашка дешаш ба.

Цхьан хана цу курсаша гIо дора образоване кхоачамбоацараш дIадаха, кийчбора школе деша; хIанз цар керттера декхар — ладувгIарий знанеш кIоаргъяр. ЧIоагIа безам а болаш ух ладувгIараш марксистско-ленински философе, исторе, литератураи искусстваи, музыка курсий занятешка... ДукхагIа хулаш латт техникана, точни Iилмашта, геофизикана карагIдаьннарашта хетаьлча лекцешка ухараш.

Дукха ха йоаццаш халкъа университеташка вIашагIъехнай туристашта йола курсаш. Укхаза ладувгIарашта довз шоаш экскурсе баха безам бола мехкаш, Iомаду вежарий халкъий метташ. ДIадахача шера кхыча мехкий метташ Iомадеш хилар 55 эзар саг.

(АПН).

ФЕРМЕ — ФАЗАНАШ

Эггара хьалхара фазанаш лелаю боахам вIашагIбеллар Монголе массехк шу хьалха Улан-Батора юххе. ХIанз уж беркат дола оалхазараш эзарнел тIехдоалаш дийбад. Эшаш йола оборудовани лоаттаю укхаза НРБ.

Цу доккха доацача хозача оалхазаро фазана — чарахьа хьамсарча фесо — специалистий теркам тIаззаб царех юрта боахама культурашта, къаьстта кIина, зе деча хIамашта духьаларча къовсама пайда эца йиш хилар бахьан долаш.

МНР дукхха кооперативаши госхозаши хьайбаш леладарал совгIа боахама традиционни доацача тайпашта а теркам тIаахийта яьннай, нокхарийи оалхазараши леладар промышленни ларда тIа а доаккхаш.

(АПН).

«ГАЗОВИ ХИ ТОАТОЛ»

Чехословаке хьалъе болабеннаб трансъевропейски газопровода кхоалагIа тIеххьара лини. Цу чу гIолла ЧССР, ФРГ, Франце, Австре гIоргьа советски газ. 1980 шу чакхдоаллаш яь яккха лерхIаш йолча кердача участка йIоахал 867 километр хургья. ХIаьта диъ шу кхы даьлча транзитни газопровод. хIаьта иштта хий латтаргдола моттиг а, компрессорий станцеш а, кхыйола объекташ а бокъонца яь йистеяргъя.

(АПН).

МАРКА «ГРАЦИЯ» А ЙОЛАШ

«Грация» — иштта оал ПНР ялх воеводствера 20 фабрикеи 26 филиали чуйоагIача тегара промышленноста предприятех. Укхаза арахец кIадаехи цIекехи даь барзкъаш — польтош, курткаш, кетараш — йоккха йоацача сереех. Шерра-шера производстве дIачулу барзкъий 100 керда моделаш.

«Граце» изделеш дикагIа йовз цун фабрикаши фирменни магазинаши йолча мехка районашка. Дика дIаэц уж иштта доазол дехьарча рынкашка а.

(АПН).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ ВЕЖАРИЙ ГIО

Итт шу хьалха Чехословаке эттар Iалаьмате чоалхане хьал. Аьттехьара низаш гIертар ЧССР революционни толамаш дIадаха, тха мохк социалистически халкъий дезалах дIахоадабе. Ден повестка тIа Iалаьмате ира эттар хаттар — хьан мала? Е дунен халкъашта юкъерча реакце гIо шолгIаре лувцача контрреволюце чакхдоахаргда шин барт бохабу гIулакхаш, е контрреволюци юха тоха а. социализма гIулакх чIоагIде а вIаштIехьдаргда.

Социализма гIулакх дехкараша гуччахьа вашагIъеххкар демонстрацеш, провокацеш, анархистски хьисапера тайп-тайпара акцеш. Малхбузехьарча антикоммунистически центраша хьалхьедеш а хьаллувцаш а хиннача, цу низаша социализм «юхахьахилийтара» къовсам лоаттабара тIа а хьехаш, пачхаьалкхе катастрофа хулача кхоачаяьяр. Тха мехка юхегIертар кIай контрреволюци фашизми. Дунен халкъашта юкъерча империализма тактика тIаерзаяьяр сага сибатера социализм оалаш хиннача тIехьарбарий боламах Чехословакена меттел, ерригача социалистически лагере а «троянски ди» бара.

КПЧ керте баьннача аьттехьарчар вежарий социалистически пачхаьалкхенашца лелаяь политика яр царцара хада, тха мохк кхычарех тийша боацаш а ший мукъе а хилара лард йолча Варшавски Договора Организацена юкъера ЧССР хьаяккха лаьрхIа. Дунен халкъашта юкъера реакци къаьстта раьза хинна зувш яр, Чехословаке арахьара политически ориентаци хувца гIерташ леладаьраш, аьттехьарча оппортунистийн контрреволюционни низийн блоко СССР-цареи кхыча социалистически мехкашцареи цхьоагIо йохае безам болаш хилар. Цу блока политика чехословацки пачхаьалкхеи чурча стабильностан кхерамзленеи, цун суверинитета, социализм хьалъяра машара хьалашта меттел, дунен социалистически система малхбузехьара доазош лорадара а кхераме дола азартни ловзар а хинна дIаэттар. Аьттехьарбараш гIертар иштта, ЧССР-рча событеех цIенхашттара дунен халкъашта юкъера политически кризисе. Из кризис хила езаш яр тайп-тайпара общественни строй пачхаьалкхенаш машаре яхара политикана, Европерча халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбалара духьалъерзаяь.

Ревизионистий низ бола группировкаш КПЧ-на кулгалдара дерригача лагIаш тIа яьнна яр, партийни органий болх тIа-тIа дукхагIа толха а беш. Централькни Комитет керттера дешаш къестадеча юкъе хургйоацаш фактически юстара яьккхаяр, цудухьа съездашта юкъерча юкъа социалистически общество хьалъеча а цун революционни коталонаш лораеча а керте латтача лакхерча органа декхараш кхоачашдеш яцар.

Областий, районий, заводий партийни организацешта керте баьнна социализма гIулакх дехкараш халкъа милицегара герз хьаэца болабелар. Кепайоазон органашка, радио, телевидене чубеннача буржуазни уйлаш йолча наха эхь а дайна кампани йолайир коммунисташтен цIена уйла йолча гражданаштен духьал къовсам лоаттабара тIахьехаш, националистски уйлаш дег чу йоссаеш, кагирхой хьалхьебеш. «Юхахьахилар» балаш хинначун викалаш духьал доалаш хIама доацаш хьувзаш бар эскаре, цун командоване.

Чехословацки Халкъа эскара цхьадола доакъаш тIема башха хайра доацача даьннадар, хоалуш лохденнадар цар морально-политически гIулакхаш; цудухьа отта бокъо а йолаш хаттар оттар, лорадулургдий чехословацки эскарга малхбузехьара доазош — уж ерригача социалистически содружества доазонаш.

ЧССР халкъа боахам в бар хаоса юкъенийсбенна. Экономически ситуаци талхаро духхьал кIоаргйора Iовш лаьтта кризис. Идеалистически къовсамах Iаьдал бе доллара къувсаш бола классови къовсам хилар.

Социалистически союзникаша цIенхаштта йоахар цу хана керте лаьттарашка цу тайпарча азартни политика тIехьале бо хургья. Цар керттера позици латтар. социализм лораяр чехословацки къахьегамхой меттел, дунен халкъашта юкъерча болхлой классеи революционно-демократически болама хьашташта а лоархIаме дола коммунистий интернациональни декхар да яхача принципа тIа.

Цу хана эттача хьалашка союзникий бIу Чехословаке чубахар хиланза яргйоацаш интернациональни солидарноста акт яр. цо соцадир социалистически пачхаьалкхени социалистически обществаи кIийле дIахо контрреволюце чура юалга. Цу интернациональни акце гIо дир ЧССР-е революце яьхача коталонашта шерра еш лаьтта атанаш йохае, эзараш болча наьха вахар Iоажалах даьккхар, дерригача чехословацки халкъа машаре а сатийна а къахьегара эша чухьареи арахьареи хьалаш Iалашдир. социалистически лагера малхбузехьара доазош чIоагIдир, йизза йохайир дунен шоллагIча тIема итогашта ревизи яра даькъера империалистически гIозарий уйлаш.

Анатолий ФАЛТЫС, КПЧ ЦК марксизмаи ленинизмаи Института Iилмаи сотрудник.

(Орбис — АПН).

КЪОВСАМ ЧIОАГIЛУШ БОАГIА, ХАЛКЪ КОТДАРГДА

Политически гIулакхашта лийца баьхкарий цхьа группа мукъа хийцай Парагвае. Царца ба кара бераш дола кхалнах а. Царех дукхагIа бараш эггара къизагIа йолча цхьан концентрационни лагерера — «Эмбоскадера» бар. Е суд а, е следстви а йоацаш дуккха шераш даьхад цар цига чубоахкаш.

Уж мукъахецар диктатора Стресснера карагIдаьнна къахетаме гIулакх да аьнна хетийта, хIанз режим дикагIча оагIорахьа хувцаеннай, из шийй гражданий бокъоний сий де волавеннав ала, кхыдараш хетийта гIерт буржуазни кепайоазон цхьайола органаш.

Цхьабакъда факташа дувцар кхы тайпа да. Кхыметтел хIанзалца цу тайпара дешаш хьоаха ца деш хинна американски пачхаьалкхений Организаци а дукха ха йоаццаш хиннача, хIара шера хулача Генеральни Ассамблея 8 сессе бакъ ца дича яланзар цхьадолча латиноамерикански мехкашка, цу даькъе Парагвае а, сага бокъонаш цIенхаштта телхаеш моттигаш хилар. Адамашта тIаотта йиш йоацача халача хьалашка хIанз а Iазап озаш боахк цига бIаьш патриоташ. Ховш цхьаккха хIама дац, масала, кхо шу хьалхагIа охранко лийцача ПКП ЦК секретарах Мигель Анхел Солерах, коммунистически кагирхой Федераце секретарах Дерлис Вильягрáх, профсоюзий болхлой болама кулгалхочох Рубен Гонсалес Акостах фу хиннад.

Цу тайппара, къамаьл данне а дац тIема-политически режим кIаьдъяра хьакъехьа. Духхьал дIа тIехьашкахьа юхаваланза ца воалаш хилар из мехка чухьа санна, иштта доазол дехьа а репрессештен законагIа доацаш леладеча хIамаштен духьала тIагIертарий протеста низ болча болама хьалхашка.

Дагадохийтаргда вай, политически гIулакхашта лийца боахкараш мукъахецале хьалхагIа драматически событеш хинна хилар. Сатохалургдоацача дIакхоачабаьча «Эмбоскадерча» 16 тутмакхо июне голодовка кхайкаяь хиннай. Цар дIадийхад политически гIулакхаш бахьанe а увттадеш наха тIакхувлга сацийтар. Набахтенна тIабеххкараш бегашта корзагIбовланзар, долла хIама дир цар голодовка хьакъехьа сага хIама ца хайтара. Чурча гIулакхий министра Сабино Аугусто Монтанарос дийхкад гаргара нах тутмакхашта тIабутилга. ХIама ца хьоахадеш Iадда Iелга тIадиллар моттигерча журналисташта.

ХIаьта а гале чу елла юв араяланза Iерг мичай. Берригача мехка гIолла чакхдаьлар голодовка лацар. Политически гIулакхашта лийца боахкарий гаргарча наха бaха президента дворецa хьалхашка дIа а этта, Стресснергара хьадийхар бокъо йоацаш тIалоаттаду низаш юхасоцаделга. Цар яхар хьаллаьцар оппозиционни партей кулгалхоша, архиепископа Асунсьон Исмаэль Колона. Iаьдалаша законагIа доацаш леладераш чIоаггIа бехкедир дунен общественноста а.

...Ткъаь пхиъ шу дIадаьнад Стресснера доал ду. Из ха белгалъяьннай политически зуламашца, нах боабарца, низаш тIалоаттадарца. 25 шера 94-зза хьакхайкаьй берригача мехка осадни положени, хIаьта хIара из массаза кхайкаю наха чIоаггIа низаш де болалора.

Цхьабакъда ханаш хувцалу. Шийна кIалхара кIийле мелъеннилга а ховш, диктатура фасад хозъе гIерт Стресснер, къиза боабаьча патриотий цIий цу тIара дIадоаккхалургдоацашехьа а. Дунен халкъашта юкъерча солидарностоц парагвайски халкъо хадданза лоаттабеча къовсамои компарте кулгалхой Антонио Майдану, Альфредо Алькорту, Хулио Рохас соахка кортамукъа ца хийцача варгвоацача ваьккхар диктатор.

Парагвайски компарте Централькни Комитета хьалхарча секретарагара новкъост Антонио Майданугара дийхар аз мехка хинна эггара тIеххьара событеш йоашхилга, коммунистий хIанзара декхараш дувцилга. Ер да цо аьннар:

— ЦIий мехкадеча диктатурана духьаларча парагвайски къовсамхошта солидарность яхар — тернaлдергдоаца гIулакх дац. Вахар ше да из. Со хьалхагIа а цкъа аьнна Iийнавац, дунен тIарча мугIарерча наьха солидарносто новкъостал даьд тха дуккха патриоташ боабечара бахара. Цо тха дегаш ураувттаду йохкаеннача режимаца къовсам лоаттабара.

Дег тIара гIаддаха да тхо тхоай новкъостий хьахийца. Цхьабакъда хIанз а дукха патриоташ ба набахтенашка Iазап озаш. Дукха ха йоаццаш хиннача ЦК пленумо тIаийцача заявлене тIа оттадаьд политически гIулакхашта лийца мел боахкараш мукъахецийтар духьа лоаттабу къовсам чIоагIбарах, де доацаш байнараш бола моттиг хьагучаяккхарах дола дош. Бакъдар аьлча, массаза а санна, цу къовсаме оаха ког гIортолга ергъя Советски Союза, кхыча социалистически мехкий, империализмаи реакцеи тутмакхаш кортамукъабаха гIерташ мел барий солидарностах.

Пленумо белгалдаьккхар, мехка латтача хIанзарча политически хьала керттера белгалонаш — из мугIарерча наьха къовсам боккхагIа хилар, деррига антидиктаторски низаш вIашагIтоха гIертар, Стресснера диктатура геттара хийрайоаккхаш латташ хилар да, аьнна.

Дерригача къаман антидиктаторски фронт хьаяр духьа болхлой классо, ахархоша, студенташа, кхы тайпа болча бахача наха цхьана лоаттабу къовсам чIоагIбара практически гIулакхаш чакхдаха доладаланза дарг ца хиларах дола дош оттаду Парагвайски компарте. Цу фронто лерхIар хила деза тIема-политически диктатура дIаяккхара эша хьалаш кийчделга.

Дуккхача наьха къовсам боаржабараи къаман антидиктаторски фронт практически вIашагIйолларан хIара предприяте, дешара заведенешка, хIара районе, нах бахача моттиге, эскара подразделенешка аланеш лакхдайтар духьа, лаьтта бахьан долаш, юртбоахама продукцена нийса маьхаш оттадайтар, политически гIулакхашта лийца боахкараш хьахецийтар духьа къовсам лоаттабергбола къаьстта комитеташ яхканза яргьяц аьнна хет компартена. Цу цхьан ханна, цхьоагIонхошца дага а баьнна, парагвайски халкъо лоаттабеча демократически къовсама къаман координационни центр вIашагIйолла гIерт коммунисташ. Фронт хьае вIаштIехьдаргдац болхлой класса, ахархой, студенчества, интеллигенце, къаман промышленни торговни гIозарий, кхы тайпа бахача наьха вIашагIкхийтта къовсам дегIабоалабаьчул тIехьагIен дерригача антистресснеровски низашта юкъе хьдда соглашенеш яра ларда тIеи мара.

Стресснера тIехьа латтача фашистски хуллашта хов, Парагвайски компарти халкъа вахара хьашташта тIехьара хьинаре къовсамхо йолга а мехкара диктатура дIаяккхарген революционни эргалонаш ярген вуташ бола къаьгга никъ болаш из йолген. Духхьал из бахьан долаш да шийй беррига тIом, шийй ерригга гозмал цо компартена духьала ерзаяр.

Цхьабакъда полицейски терроро цIаккха а кагдергдац тха парте революционни денал, реакцена духьаларча, бе-беча тайпара гучалелхача антисоветизма, антикоммунизма гIулакхашта духьаларча къовсаме марксизма-ленинизмаи пролетарски интернационализмаи принципашта цун тешаме хилар.

А. ПЕТРУХИН.

(АПН).

Нохч-ГIалгIайчен а кхыча республикаштен областаштен эшаш бола а культурно-сердалон болхлой кийчбу Нохч-ГIалгIайн республикански культурно-сердалон училище. Укх деношка цига экзаменаш дIалуш ба зоочни отделене деша дIаотта дага бараш. Цу отделене кийчбу библиотекараши клубин болхлойи.

СУРТАШ ТIА: (аьрдехьа) библиотечни отделене деша дIаотта СССР исторех йола экзамен дIалуш йоал № 18 йола Грознера юкъера школа чакхъяьккха Никитина Наташа. Экзаменаш дIаэцаш ба: хьехархо Юревич Александра Яковлевнаи ассистенка Зубайраева Светлана Дмитриевнаи. (Аьттехьа) сочинени язъеш ба клубин отделене деша отта дага бараш.

И. ПЛИЕВА
сурташ.

Лехараши корадаьраши

ЮЛИУС ФУЧИКА ТУРПАЛИЙ ЛЕРАГIА

Юлиус Фучика хержача очеркийн дувцарийн томик арсий меттала... Ткъо шу дизад ленинградски хьехархочун Григоре Набойщикова вахаре цо къаьстта йола моттиг лаьца. Книжка тIа бувцача дуккхача наьха тайпан цIераш цар шоай кулгаща дIаязъяь я цун оагIош тIа. Фучик вовзаш хиннарашкара автографаш яхара дукха болх баьб чехословацки писатела-коммуниста вахарахи балхахи йола материалаш гулъеш а, цун турпалех дIахо хиннар фуд ха а герташ волча ленинградца уж лохаш.

Лохе непатехача статья тIа АПН дехарагIа Григоре Набойщикова дувц ший лехарехи корадаьрехи.

Къона волаш Ташкенте вахар со. Цудухьа хила а мег из, Фучика творчествах эггара хьалха са теркам тIаззараш. 30-ча шерашка Юкъерча Азе республикашка а хинна цIавийрзачул тIехьагIа цо язъяь хинна очеркаш яр. Фучик цу хана «Руде право» яхача газета корреспондент вар, цудухьа дуккхаза хилар из СССР путешестви еш.

50-гIа шераш декъалуш дага а доацаш Фучик дика вовзаш хинна а, цунца Юкъерча Азе гIолла лийнна а саг кхийттар сох. Из вар ший вахар социализма эггара хьалхарча мехкаца дийза а, дуккхача хана Киргизе болх баь а вола Чехословаке революционни болама хьинаре доакъашхо Рудольф Маречек. Со дуккхаза а хиннав из волча хьошалгIа ваха. Сахьаташ доахар аз подпольни партийни балхах, социалистически боахам хьабеш ниисъеннача халонех цо дувцарашка ладувгIаш вагIаш, хIаьта кIезига дувцацар Фучика вахарахи кхолламахи а.

Маречек вар цкъа Фучик хиннача моттигашка хулаш чакхвала а. цо бувцаш бола нах хIанз бахача хинна уж бовзийга а дагадохийтар. Цу идеяна со раьза хилар. Цу хана денз 20 шу гаргга ха я со никъ беш вола. Ерригача союзни а 12 автономни а республикашкен Советски Союза 78 областашкеи хинна чакхваьннав со. Ший тайпара йола маршрутни лист хилар сона цу наьнъашка, титульни листа тIа вела а къежаш вагIача къонача Фучика сурт тIадоаллача «Хержачун» томиках. ХIаьта наьнъа отметкаш хилар сона чIоагIа хьамсарча книжка оагIош тIара цун турпалий, доттагIий, бовзарий автографаш.

Эггара хьалхара автограф кхаьчар сога писатела сесаг Густа Фучикова 1958 шера Ташкенте ена йолаш. Аз дийцар цунна сайна фу де дагалехад. хIаьта Густас нийса лаьрхIар из гIулакх. Са бе даьлла книжка дIа а ийца, яздир цо: «Цхьан хана Советски Союза цIенача дег тIара доттагIа Юлиус Фучик а ший улицаш тIагIолла лийннача Ташкенте, вай вIашагIкхетар дагалаттаргдолаш». Цул тIехьагIа а дуккхазза яйнай сона ший маьра сийрдача вахарца дувзаден на дола хIамаш гулдеш йола из кхалсаг.

ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа лехар цо тIаювхаш эсэсовски мундир а йолаш Панкрац оалача набахтен камерера «Къамиргах муш а боаллаш репортаж» яхача произведене листаш арасна чешски патриот Адольф Колинский. Кепайоазон тIа араяккха дIаеннача рукописа цхьан листа тIа Фучика кулгаца кагийча алапашца сихха яздаьдар: «Сай ... тешамеча доттагIчунгара Ладю Штоллагара дех аз са материалах пхи книжка дар...»

Сона вайнав из а. Академика Ладислава Штолла автографа дагалоаттаду сона дуккхача хана Фучикаца шийн хиннача доттагIалах. Москве шоаш цхьан болх барах, фашизмана духьала къовсам лоаттабарах цо дийцараш, Штоллас кхоачашдаьд моастагIий карагIа веннача ший доттагIчун васкет. Густа Фучиковайца цхьан кийчдаьд кепайоазон тIа арадаккха писатела-турпала произведеней массехк том.

Юлиус Фучика замагIйолча йиша Вера Роучковас-Фучиковаси дилла а яхаргйолча «Репортажа» героиня актриса Лида Плахаси цхьан автографаш язъеш массехк уникальни фотографи делар сона. ХIаьта дукха ха йоацаш Ленинграде хиннача Лида Плахас дийцачунга соца ладийгIар са ученикаша — интернациональни доттагIала районни клуба членаша а. Цунна дагадехар 1943 шера 25 августе Берлине Фучикаи цун доттагIашта-патриоташтеи суд яра кеп оттае гIерташ гитлеровцаша леладаь сийдоаца гIулакхаш (8 сентябре вийннав из).

Фучика «большевистски Россе эскарца» бувзамаш хилар баьдеш лийрхIача хIамаех цаI яр судахочун истола тIа илла городе Фрунзе дошлоша писатела енна хинна цIеэскархочун фурашка. Фучика еррига йоккха зал кхайкаеш цIогIа техар тIаккха: «Бакъда, аз гIо даьд Советски Союза, гIодаьд ЦIеча Эскара, хIаьта из 40 шера дунен тIа вахаш мел даьчул дезагIа а да!»

ТIаккха, Рудольф Маречека дийцадар сона укх шера 75 шу диза дезаш хиннача Фучика дилла а доккхал деш оалар со ваь ди а Советски Эскар хьахинна ди а цхьа ди да — 23 февраль. Цудухьа итт шера лораеш лелаяь фурашка, цо чIоагIа еза лоархIаш хиннача хIамаех хиннай.

Ригера коравир сона «Къаракъах, дарзах, басмачех, кердача вахарах» яхача фучиковски очерка турпал — Лазарь Магаршак. Цунна вайзав Фучик Киргизе тIоникъ буллача вена волаш.

— Сона хозахийтар айхьа, доккхал ца дезаш, къамаьл, бегашта дош а оалаш, Iимерза деш из хилар, — дувц Магаршакв, — Кастта тха къамаьл вIашагIкхийтар, хIаьта ах бийса яьнначул дукха а тIехьагIа мара Iо а дувшанзар, кIаьденна доллашехьа.

Иштта вицвеннавац Фучик из везача дуккхача кхыча наха а. 30-ча шерашка из квартире Iиннача московски писательницана Радволина Идайна; шоай балхах цо дувцийтача самаркандски больница шин лора: Прежевальскерча Сергей Ильина; Ашхабадерча Денисевич Екатеринайна; Душанберча Айни Лютфиляна; Ю. Фучика яьдаьча «Интергельпо» яьхача интернациональни кооператива партийни организацена керте лаьттача венгра Янош Сабона.

ТIеххьара ткъаь воркIагIйола автограф елар сона дIадахача аьхки Актюбинске. Из елар фашистски Iоажала лагере чульллача, хIанз трикотажни фабрике мастер йолча Григорьева Грунясе. Ши шу совгIча хана из хиннай Наташа Козлова лха шийн йоаца цIи а лелаеш чехословацки кхалнаьха группаца — «Муш къамаргах а боаллаш репортаж» яхача произведене турпалашца Равенсбрюкерча фашистски Германе эггара халагIъярех йолча лагере.

Укх шерашка аз бIаьш статьяш язъяьй газеташ тIа. дуккхазза лекцеш йийшай Юлиус Фучика вахарахи балхахи, гулъяьй дунен итташ долча меттала арайийннача цун произведенехи цунах яздаьча книжкаехи латта йоккха библиотека. ТIеххьарча шерашка корадаьд сона аз чIоагIа боча леладу дуккхача маьхера документаши кIезига йовзаш йола фучиковски рукописаши.

Са безам ба Чехословаке ваха а писателах дола хIамаш лехаш айса баьча балхах, байзача нахах, сай веза доттагIа хинна дIаэттача хьинар долча къовсамхочох — коммунистах Юлиус Фучиках книжка язде а.

Григорий НАБОЙЩИКОВ.
(АПН).

Туристий наькъаш

Эггара дикагIа салоIа ха я ахка. Походе, экскурсе, туристий наькъашка бахе салоIаш сакъердаме дIахьу шоай мукъа ха вай къахьегамхоша. Кхыча мехкашка бахе салоIаш а дукха нах ба вай Нохч-ГIалгIайче. 5 августе вай республикера аргIанара группа яхар Болгаре а Румыне а.

Группа кулгалхо я ЦIеча жIарга республикански общества председатель Албогачиева Махьмада Мариэтта. Вежарий мехкашка салаIа бахачарна юкъе ба: Аргунерча гIишлон материалий комбината инженер Сайдаева Бийсолта Зура, Гудермесерча локомотивни депо машинист Поредайко Александр Иванович, № 3 йолча Аргунерча школа хьехархо Хамидова Алаудина Яхийта, кхыбараш.

Цига доаккхаргдолча 16 дийнахьа цу мехкашкарча дукхача хозачеи исторически езачеи моттигашка гIоргба уж, салоIаргда «Дошо гIомараш» яхачеи кхычеи Iаьржана форда тIарча пляжашка. Кийчлуш ба «Дунай тIара круиз» яхача группаца баха гIерташ бола туристаш. Хьайийлла кхы цхьаькха «Советски Союз — Индии» яха керда маршрут.

Укх шера кхыча мехкашка туристий путевкаех Нохч-ГIалгIайчера салоIаш хургва 1.5 эзар саг.

Я. БУБНЕНКО.

СПОРТ

ДIадахача шоатта дийнахьа вай берригача мехка санна шоай цIей дездеш хилар республика физкультурникаши спортсменаши. Иштта, С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе спортивни цIей чакхдаьккхар «Труд» яхача ший лоIамерча общества физкультурникаца.

ЦIей хьадийллар 200 саго дакъа лаьцача спортивни парадо. Парад чакхъяьнначул тIехьагIа общества кулгалхоша совгIаташ дIаделар февраль бетта денз спорта шийтта дакъах чакхйоаккхаш хиннача «Труд» ДСО областной Совета спартакиаде белгалъяьннача командашта. Иштта тайп-тайпара дипломаш, Сийлен грамоташи маьхера совгIаташи делар толашагIболча спортсменаштеи тренераштеи.

Спортивни цIей хоздир цу дийнахьа физкультура коллективай командашта юкъе чакхъяьккхача футболах, баскетболах, волейболахи городокехи йолча пульхкас. Къаьстта сакъердаме хилар футболистий яхьаш. Шийтта команда юкъе хьалхара моттиг яьккхар Н. Анисимова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо. Баскетболисташтеи городошникаштеи юкъе хьалхле яьккхар «Красный молот» завода командаша. ХIаьта болейболисташта юкъе — «СевКавНИПИнефть» спортсменаша.

С. ПАРЧИЕВ.

ЛЕНИНГРАД. «Нах, фийла хила!» яха керда передача Чехословаке къаман турпала, гIорваьннача журналиста Юлиус Фучика хетаю телевидене Ленинградски студе.

Постановка кIийле хургья «Къамиргах муш а боаллаш репортаж» яха гестапо боанга чу воаллаш Фучика язъяь йовзаш йола произведени. Цул совгIа, хьожачоа йовзаргья книжкал хьалхагIа язъяь статьяш, очеркаш, репортажаш.

Сценаре авторо, передача оттаьча а керттера роль ловзаеча а ленинградски актеро Виктор Харитонова шерра пайда эц дуккхача кино-фотодокументех. Передаче дакъа лоац Невана тIарча города театрий артистаща. Из кийчъеча доккха новкъостал даьд ЧССР Ленинградерча Генеральни консульства сотрудникаша.

СУРТА ТIА: Виктор Харитонов съемкаш еча хана.
Ю. БЕЛИНСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ШКОЛАШ КИЙЧА ХИЛИЙТА КЕРДА ДЕШАРА ШУ ДОЛАЛУШ

ОАРЦАГIДАЛА ДЕЗА

Дукха ха йисаяц керда дешара шу дIадоладала. Шоай школашка зизаш а дахьаш боагIаргба дешархой. Дика хетаргда царна дика тоаяьча школе цIена парташ тIа Iохайшача. Мишта кийчо яьй района школаша дешара кердача шерага?

БIарг хьоасташ IажагIа, кIай, сийна басараш хьекха хоза кийчъяь коридораш, нийсача мугIарех парташ, истолаш, гIандаш латта классаш, дукха ха йоацаш басар хьекха ийнаш, керда мебель, массанахьа лостам болаш — иштта сурт дар БурокIалхарча юкъерча школе сона бIаргадайнар.

Педколлективо, завхоза Цунтольгов Ахьмада, школа директора Хаутиев Оарцхой Заьлмаха цIенхаштта йоакхо яьй школа ханнахьа кердача дешара шерага кийчъяра. Ханнахьа гIишлон материалаш а Iалашъяь каникулий хьалхарча деношка денз дIадоладаьд укхаза кийчон балхаш.

Школа чуйолча цIеношта топпар хьаьхаб, кIир техай, тхов тоабаьб, эшаш йола керда мебель, оборудовани ийцай. Школана ремонт ешшехьа а кийчъяьй физика, химе, математика, тIема гIулакх Iомадара, кхыйола дешара кабинеташ. Из бахьан долаш керда дешара шу дIадоладара де мел дезар даь чакхдаьккхад укхаза 10 августе. Цудухьа тахан а 916 бер чуэца кийча я школа.

Мишта вIаштIехьдаьлар шун сел сиха ремонт чакхъяккха? — хетт аз школа директорга. — ДагадоагIа сона дIадахача шера 25 августе а ремонт еш ма-дарий шо?

— Укх шера пачхаьалкхено тхона хьахийцар 3600 сом ахча. Из ахча оаха е езаш йолча ремонта дIадахийтар цхьа кепиг зехьа ца доадеш. царех материалаш а ийнир болхлошта алапи а тийллар. Кхойтта саг вар тха школе болх беш, цхьа хIама дIахьеха ца дезаш дика ховра царна шоай де дезар. Царех дикагIбараш ба: сантехник Даурбеков Махьти, школе къахьегама урокаш чакхйоахаш вола хьехархо Даурбеков Халат, техничкаш Дзортова Маликат, Тутаева Аминат. Дика новкъостал дир цар тхона. Цар цIенийр канализаци, хийцар электропроводка, тоайир спортзал. ХIанз карт еш боахк уж кирпичках.

— Цхьабакъда, цхьа хIама да сона дагадоаллаш. Тха отопительни система 1964 шера денз ремонт янза я. тишъеннай из. Райфинотдело хьахецаш ахча а дац. Райисполкома председателга письмо а яздаьдар аз, цо а новкъостал динзар тхона. Цу отопительни системах мара со кхераш хIама дац, хIана аьлча из Iай йохе тоае хала хургья.

Школашка лоадам боаца ремонт яра гIулакх цар кулгалхоша лерттIа йоакхо ярга хьежжа хилара тешал ду Экажкъонгий - Юртарча № 2 йолча школа масало. Кердача дешара шера дика кийчо яьй укхаза. Басар хьекха къегаш да ийнаш, кIир техай. Школана а хьехархошта а кхоачам хиллал доагор Iалашдаьд. Школа директора, РСФСР заслуженни хьехархочо Картоев Мухьмада хьехархой а дешархой дай-ноаной а оарцагIбаьха болх вIаштIехьбаккхар бахьан долаш керда дешара шу дIадоладара ханнахьа школа кийчъяь яьккхай укхаза.

Иштта кийна я кхыйола школаш. Цхьабакъда, еррига-м яц.

Кхыча тайпара да Сурхотiарча юккъьанцарча школера гIулакх. Из я юрта Совета балансе латташ. Ремонт укхаза йолаяь цхьа бутти итт дии даьннад. Укхаза болх беш ба техничкаш Албакова Аьсет, Аушева Кейпа. Царна новкъостал деш я школа завуч Измайлова Зина. Цу помещене царна де мегаьр да кIира тохилгеи басар хьокхилгеи.

Коридора чура ийнаш доккхий кIоагаш доахкаш да, болхлоша топпар, кIира хьекха тоабаь тхов ладар ух, йоацаш я укхаза е газ а е паровой отоплени а, тоханза да кизгаш, йоацаш я электрически лампаш.

— Шозза хьаьхаб оаха из тхов, — йоах завуча Измайлова Зинас, — кIезига а догIа дийлхача парташ, ийнаш толхадеш латт йоачоно. Юрта Совета цхьан хIаманна новкъостал даьдац тхона.

Делкъийна ши сахьат ха яьннаяр со цига волча хана. Школана юхxе йоалл юрта Совет. Цхьа саг коравазар сона цига. Уж школана сагота боацилга хайра сона. Кхетаде хала дац кастта укхаза деша доагIаргдолча 400 бера кIалара сурт бIаргадайча хеталургдар.

Кхы дикагIа лелац гIулакх IаьлиЙ - Юртарча бархIшерарча школе а. Цига кхийттар сох завхоз Евлоев Хьасан.

— Тхоашта де могар оаха даьд укхаза, — яхаш дувц цо, — кIира техай, басар хьекхад, шифер хийцай. — ГIай де саг вац. Цудухьа цхьайолча моттигашка тхов ладар ух, йохкаенна я кизгай рамаш, цхьаннахьара корайгIац электрически лампаш. Йоацаш я гонахьара карт, дийнахьа а сайрийна а школера ков бIехдеш хьачуух доахан. Деш новкъостал дац юрта Совето а. Тхоай берригa низ оарцагIбаьккха оаха даьр бIаргагуш да. Тхона кIеззига а новкъостал дой, тхо сихха йистедала а мег.

Ши шу доалаш латт ПМК-432 ТIой - Юрта юкъера школа хьалъеш латта. Арахьара тIахьежача дика корпус я из. Цхьабакъда, чухьнахьара из мишта я хьажа магалзар сона. Цу ерригача зданена аа гобаьккхача цхьа ниI йийллаяцар, хьагуш цхьа саг а вацар. Кора дIачухьежача бIаргадайра дIахьа кхайса гIандаш, истолаш, гIишлошъераша йита нувхаш. Цу школе а бераш укх шера деша ховше тамаш йолаш сурт дар сона цига бIаргадайнар.

Кхы дикагIа болх баьбац цу организаце Наьсарерча №№ 2, 3 йолча юкъерча школашка а. Ши-кхо шу хьалхагIа цар яьй № 2 йолча школе 320 бер деша дагIаргдолаш пристройка. Цар баь тхов ладар ухаш ба. Школана шчй низаца из тхов хIанз а тоабе магац.

Эггара дикагIа я Назрановски районе № 3 йола школа. Из а ПМК-432 хьалъяьй. Цхьабакъда цу организаце во традици а хинна дIаэттад цхьа хIама: цар хьалъеш йола объекташ наггахьа мара брак йоацаш хилац. Шоаш из хоза школа хьалъеча хана специалисташ бицбелар Iотохаш долча ийнашта лаьрххIа йола молхаш тоха. Цудухьа таханарча дийнахьа цхьоалагIча этажера телха латт 270 квадратни метр Iотеха ий. Телхад из спортзале а. Дукха ха йоацаш укхаза хьаенай фаттан хьекха ардакхаш. Теша безам ба хIанз мукъане цар укхазара ийнаш ма-доаггIа тоадергхиларах.

Дешара керда шу тIанкхача йисар геттара кIезига ха я. Дале а района партийни, советски, общественни организацеш сихха оарцагIоале укхаза белгалдаьча кхоачамбоацарех дукхагIдараш мукъах дIадаха вIаштIехьдаргда.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 август

I ПРОГРАММА

8.00. — «Ха». Информационни программа. 8.35. — Iуйранара гимнастика. 8.55. — «Говзйда» яхача польски харцерий ансамбла концерт. 9.40. — «Л. Н. Толстой. «Берал» яха телевизионни дуккасерийни спектакль. 1-гIа сери. 14.30. — СССР Фецарча Флота Денна хетаяь документальни фильмай программа. 15.15. — «ТIоабаска бургаш» клуба призах». 16.00. — Лирически илалей концерт. Киевера передача. 16.30.— Фильм—берашта. «ИнIиго ший да лех» яха художественни фильм. 18.00. — Кердадараш. 18.15. — «Малав со?» Мультипликационни фильм. 18.30. — «Халкъа инструментий оазаш». (Дахчая пандар). 19.15. — «Iндман вахар». 19.45. — И.-С. Бах. «Бранденбургский концерт». Кхоачашду «Гевандхауз» яхача Лейпцигски оркестра солистий ансамбло. Дирижер — Г. Боссе. 20.00. — Л. Н. Толстой ваь 150 шу дизарга. «Отрочество» яхача телевизионни дуккхасерийни спектакла 2-гIа дакъа. 21.00. — «Ха». Информационни программа. 21.30. — «Маларах доала зуламаш». Документальни фильмай программа. 22.10.—«И. Архиповай концерташ». 5-гIа передача. Чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

15.45. — «Борис Бабочкин» Iилма-популярни фильм. 16.40. — КПСС ЦК июльски (1978 ш.) решенеш — вахаре! «Альпийски даьгIенаша. Царех пайда мишта эц?» (гIалгIай меттала). 16.55. — Документальни фильм. 17.20. — «Шоайн, кхалнах!». (гIалгIай меттала). 17.50. — «Доакъараш кийчдеш латт». Рейд. 18.05—Яхье хьалха латт. «Гудермесски коммунисташ болча». 18.35. — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсийн гIалгIайн меттала). 19.00. — «Шоана, дай-ноаной!». 19.30. — Документальни фильмай программа. 20.15. — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». 20.30.— С. Рахманиновай П. Чайковскен произведенеех дола концерт. 21.30. — «Июль бетта кхо ди». Телевизионни художественни фильм.

18 август

I ПРОГРАММА

8.00. — «Ха». Информационни программа. 8.35. — Iуйранара гимнастика. 8.55. — «Кхерех даь зиза». Мультипликационни фильм. 9.25 — Эрсий поэтий стихаш дIаеш Московски дешархошеи ПТУ деша багIарашеи. 10.10. — Л. Н. Толстой — «Отрочество». Телевизионни дуккхасерийни спектакль. 2-гIа дакъа. 14.30. «Экран» яхача объединене документальни телевизионни фильмай программа. 15.20. — «Шахьматни школа». Шахматий исторе тIара. 7-гIа передача. 15.50. — «Москван москвичашна». 16.20. — ДIалоих РСФСР халкъа артиста Е. Райкова. Фильм-концерт. 16.45. «Цхьаъ массанена тIехьа, массава цхьанена тIехьа». Ленинградера передача. 17.30. — «Подвиг». 18.00. — Кердадараш. 18.15. — «Деррига а ха лов». Киножурнал. 18.25. — «Депутатски гIулакхаш». 18.55. — «Дунен халкъий кхоллам». Иилле искусство. 19.25. — Л. Н. Толстой ваь 150 шу дизарга. «Къонал» яха телевизионни дуккхасерийни спектакль. 3-гIа дакъа. 21.00. — «Ха». Информационни программа. 21.35.— «Кинопанорама». 23.00. — Эстрадни программа. Чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

16.00. — «Художник Илья Глазунов» яха документальни фильм. 16.40. — Концерт. 17.20. — КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеш — вахаре! «Еррига а торонаш — доакъараш Iалашдара» (нохчийн меттала). 17.30. — «Денал хIара денна» яха документальни фильм. 18.05. — «Къонал» яха студи. 18.35. — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсийн нохчийн меттала). 19.00.— «Юрт: гIулакхаши декларашн». КПСС ЦК июльски Пленума решенеш — вахаре! 19.30. — Г. Веревки цIерагIча Пачхьалкхен заслуженни академически халкъа хора концерт. 20.15. — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». 20.30. — «Алкоголизм». Лора беседа. Передаче дакъа лоац СССР уьахцIено лорера министра заместитела нох. А. Г. Сафонова. 21.00. — Дж. Россини — операшта лаьрхIа увертюраш. 21.30. — «Прыжок на заре» яха художественни фильм.

ХЬАМСАРА КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 1 йолча технически училище — лакха культура йолча училище—деша хьех шо ер специальносташ (балха говзалаш) Iомаергйолаш:

химически производства аппаратчик;

технически установкай оператор;

технологически оборудованена ремонт яра слесарь;

химически анализа лаборант;

технологически компрессорийн насосийн машинист.

10 класс яьккхачун дешаш-Iомалуш яккха еза ха—1 шу;

8 класс яьккхачун дешаш-Iомалуш яккха еза ха — 3 шу. Уж 15 шу а кхы тIех а ха йолаш хила беза.

Кхаь шера дешаш-Iомалуш болча дешархошта училище чакхъяьккхача юкъера дешар дийша ваьнна хиларахи разряд енна хиларахи дола диплом лу.

ТIехдика дешаш училище чакхъяьккхарий бокъо я конкурсе а боацаш лакхерча дешара заведене сайрийнарча а заочни а отделене деша дIаотта.

10 класс а яьккха химически производства аппаратчика, технологически установкай оператора, технологически оборудованена ремонт яра слесара балха говзалаш Iомаечарна 72—75 сом стипенди да бетта. Кхы говзалаш Iомаечарна — 36 сом. ТIехдика дешачарна 25 процент лакхду стипенди. Производственни практика йолча хана даьккхача алапех 33 процент дешархошта кара дIалу.

Училище я оборудованеца кийчъяь кабинеташ, тренажераш, спортивни зал, общежити; болх беш я технически творчестван, художественни самодеятельностен кружокаш, спортивни секцеш. Ахкан бетташка болх беш спортивно-уьахцIенон лагерь я Кавказа лоамашта юххе уллаш.

Деша дIаоттача хана хьая еза:

1. Заявлени.

2. Образованех (дешарах) дола документ (подлинник).

3. Характеристика.

4. Вахача моттигера а дезала хьакъехьара а справка.

5. Сурташ (аьрдехьара са мукъа болаш) 3х4 а 4х6 с. боарам бола 6 сурт.

6. Паспорт шийца дахь.

Училища адрес: г. Грозный, Дагестански ул. 49. №№ 2, 3, 5, 6, 8 йолча трамвайща «Дагестанская» яхача остановке кхаччалца дахка деза. Телефонаш: 9-82-57; 9-89-77.

Деза доттагIий!

Шуга хьежаш да тхо!

РАДИО

17 август

6.30. — «Баьццара конвейер» болх беш я». Надтеречни районера передача (гIалгIай меттала). 6.45.— Хоамаш. 6.55. — Ашараш. 7.10. — Республикански газетий обзор. 7.30. — Ашараш. (гIалгIай меттала). 8.25. — «Советски Эскаре гIулакх дерий цаьхитех». Концерт. (гIалгIай меттала). 9.15. — «Юкъара порядок лораеча» (эрсий меттала). 9.35. — Ашараш. 9.45. — «ХIара балха денна — дикала Знак!». «Керттера лостам». «Грозэнергоремонт» ремонтно - наладочни предприятера передача (гIалгIай меттала). 17.00. — «Литературни Нохч - ГIалгIайче» (гIалгIай меттала). 17.20. — Ашараш (гIалгIай меттала). 17.45. — КПСС XXV съезда решенеш — вахаре! «Технически прогресс кхолларaш». «Грозгипронефтехим» институтера передача (эрсий меттала). 18.00. — Керда хоамаш. (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40. — «Халкъа тIахьожамхой болх беш ба» (нохчий меттала).

18 август

6.30. — «Первомайский боламах». «Доакъараш кийчдеш латт». Наурски районера передача (эрсий меттала). 6.40. — Ашараш. 6.45. — Хоамаш. 6.55. — Ашараш. 7.10. — Республикански газетий обзор. 7.30. — Ашараш. 8.25. — «Къонача иллиалархошца вIашагIкхетар» яхача циклацара передача. (нохчий меттала). 8.50. — «Социалистически яхьа дневник» (эрсий меттала). 9.15. — «Атеист». (нохчий меттала). 9.35. — Комсаш лелаерхочун школа (эрсий меттала). 9.45. — «ДоттагIий оазаш» (эрсий меттала). 17.00. — «Доакъараш кийчдаря — партийни йоакхо». Ачхой-Мартановски районера передача (нохчий меттала). 17.15. — «Болхлой вахар» — радиогазета. (гIалгIай меттала). 17.35.— Концерт (нохчий меттала). 18.00.— Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.30. — «Сайрийнара Грозный» (горсете гIолла). 18.30. — Ашараш.

Хоаташ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунда 2—7 метр сиха мух а болаш, фегара температура 20 — 25. Грозне 23 — 25 градус йIовхал йолаш ха хила мег.

Кхоанеи ломмеи кхоалленаш а йолаш, наг-нагахьа екха а екхаш, цхьаццайолча моттигашка догIа а делхаш, бе-беча оагIонашкахьара секунда 3 — 7 метр сиха мух а хьекхаш, фегара температура бийсашка 13 — 18, деношка 19—24, республика къилбаседехьарча районашка 24 — 29 градус йIовхал а йолаш ха латта тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ерей, шоаттеи деношка

СФ05226. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 5968.